

Quadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singulos Quadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibus, Sacræ Scripturæ, Et Rerum notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Quæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. III. Vos estis sal terræ. &c. Matthæi 5.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

Domini promittentis terram lacte, & melle manantem, & plagas Ægypti, aliasque maiores comminantem. Bona terræ comedentes, non timuerunt minas. Quid ergo tradidit illos Deus in captiuitatem? Num ergo, non credent experti, quod Dominus loquitur? *Quid est Israel, quod in terra inimicorum es? inuenerasti in terra aliena, co-*

Bar. 3. 10.

inquinatus es cum mortuis, deputatus es cum descendenti- bus in infernum? Mala, quæ patris in captiuitate, in qua tandiu miserè viuis, vt in eam sis inueteratus, ibi tactu mortuorum coinquinatus, quàm magis mortuis factus similis, & iis, qui in infernum descendunt. Mala hæc (inquam) vnde tibi: recordare, quod hæc tibi intentabantur a Deo, si legem eius transgrediens illum dereliquisses, & audi. Dereliquisti fontem sapientia; nam si in via Dei ambulasses, habitasses utique in pace sempiterna. Sic dicitur nobis. Vnde vobis tot aduersa? vnde bella? vnde fames? vnde æ-

Bar. 3. 11.

gri- tudines? vnde tantorum malorum illu- uies? Dereliquisti fontem sapientia, aures obruisti ad doctrinam, quæ te viam Domini docebat, quam si perambulasses habitasses in pace sempiterna, nunc quietus, & in futuro beatus.

FERIA TERTIA, DOMINICÆ PRIMÆ.

ARGVMENTVM.

Vos estis sal terræ. Matth. 5. Apostoli sunt sal & lux, quibus nominibus datur auctoritas & scientia. De firmitate Ecclesie Romana. Quæ sint munia Predicatorum.

SAPIENS post multa sapientia data documenta arbitratus est, operæpretium esse, viros quoque qui in eadem sapientia claros, atque illustres se præbuerunt, laudibus extollere, tum vt etiam hæc ratione sapien-

tiam ipsam amplius commendaret, quæ ita conspicuos redderet homines de luto creatos, mortales, & in puluerem reuer- suros; tum etiam, vt ad eam exoptandam, quæ nobis adeo perspicua esset, vehemētius excitaret; tum quoque, vt cunctis patefaceret, obuiam illam esse vnicuique, qui eius desiderio teneatur; vt non sit necesse multum in ea adipiscenda laborare; quando homines similes nobis mortales tantum profecerint in illa, vt meritò ab omnibus suscipiendi sint, atque laudibus prosequendi. Propterea illorum aggrediens commendationem his verbis exorditur.

Laudemus viros gloriosos, & patres nostros in generatione sua Multam gloriam fecit Dominus magnificentia sua à saculo. Dominantes in potestatibus suis. Homines magni virtute, & prudentia sua præditi. Ecc. 4. 11.

Idem & saluator fecit, nouam promulgaturus legem, quæ singularis sapientia est, cuius quidem promulgationis initium, Domi-

no ipso docente, atque prædicante, elucere- ceret. Legis huius initium cepit enarrari per Dominum, per eos postea confirman-

dum, qui Spiritu sancto missò de cælo ministri fuerunt sermonis, illum Spiritu labiorum suorum vbique portantes, Domi-

no cooperante, & sermonem confirmante frequentibus signis. Idcirco sapientissimè ipse summus Legislator laudans hos à se legitimos constitutos doctores, autori-

tatem illis conciliat, instruitque eosdem simul quam ratione cælestem hanc legem, atque doctrinam euangelizare debeant, dicens illis. *Vos estis sal terræ Vos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita.* Matth. 16. 20.

Hæc autem omnia ad instructionem nostram, his igitur mē- tis auditum intendamus.

Dicens Dominus. *In his duobus mandatis vniversa lex pendet, & propheta & a-* 2

libi. Lex, & propheta vsque ad Ioannem. 40. Matth. 23. 40.

Duo demonstrat ad legem pertinere: Quæ sunt, promulgatio, & prædicatio, siue declaratio. Per legem enim intendit ipsius legis promulgationem. Per Prophe-
tas eiusdem legis prædicationem, atque declaracionem. Has duas partes conuenienter habet, & lex Euangelica, quæ ex ore

Altissimi Ioan. 1. 23.

Altissimi prodit, promulgata à verbo, quod erat in principio apud Deum. Ac postmodum mediis Apostolis, Evangelistis, Doctoribus, atque Pastoribus exiit velut de Paradiso ad irrigandam omnem terram. Posuit enim illam Deus in lucem gentium, ut sit salus eius, usque ad extremum terram. Euangelium enim virtus Dei est in salutem omni credenti. Sicut ergo Pater testimonium perhibuit filio, quando cœli aperti sunt super eum, & descendit Spiritus sanctus sicut columba in ipsum, & vox Patris facta est. Hic est Filius meus dilectus. Ita Filius ipse testimonium his perhibuit, quos ministros constituit noui testamenti, dicens. *Vos estis Sal terra. Vos estis lux mundi.* Ut notum sit omnibus hominibus, hoc sale omnem terram esse condiendam, & hac luce totum debere mundum illuminari, ut non sit, qui se abscondat à sapore, & à splendore eius. Hac igitur ratione confirmatos nos vult esse in sua doctrina, ut non vacillemus fluctuantes omni vento doctrinae.

Duo autem facit in hac testificatione. Primum enim his nominibus eos appellat, quæ autoritatem illis conciliat, ut secum credamus illis, tamquam à Deo missis. Secundum est hortatio quædam, aut iussio illis facta, qua instruantur & ipsi, quæ ratione docere alios debeant, unde subiungit. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.*

Dum primum horum duorum exequitur duo facit. Primum enim facit illos ministros noui Testamenti, conferens illis autoritatem magisterij, ut certum sit illos docere non verbum hominum, sed verè verbum Dei. Secundò ostendit qualitatem doctrinae, quam portant. Vtrumque eisdem verbis facit, dicens. *Vos estis Sal terra. Vos estis lux mundi.* Dum enim sale, & lucem vocat, eos sale, & lucem facit. In sale autem, & luce declaratur autoritas illorum, nempe salendi terram, & illuminandi mundum. Sed per sale, quoque & lucem, quæ, vel qualis sit eorum doctrina declaratur. Primum itaque exequens Christus Dominus id facit, quod pater sibi fe-

Tom. I. Bellintani.

cerat. Qui dixerat. *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Sic certificans homines vniuersos, ut qui illum audiret, audiret eum, qui miserat illum. Si enim Moyses fidelis fuit in omni domo eius tamquam seruus, ut non loqueretur de corde suo, sed quæ Deus mandauerat illi, multo magis Filius fidelis est in omnibus verbis suis in domo propria, alioqui dilectus non esset, neque in illo Pater sibi complaceret; si diceret, hæc dicit Dominus, cum Dominus non esset loquutus. Haud secus & ipse dicit discipulis suis. *Vos estis sal terra. Vos estis lux mundi.* Quod dum dicit, tales eos constituit. Neque enim à se ipsis ij essent qui terram condire possent, & mundum illuminare. Vnde, & sapiens viros gloriosos aggrediens laudare, hæc verba præmittit. *Multam gloriam facit Dominus magnificentia sua à saculo.* Ita ergo gloriam hanc multam fecit Christus Dominus noster, quando de piscatoribus piscium fecit piscatores hominum, & satores verbi cœlestis, hos, qui non minus, quam Moyses impeditiois linguæ essent, ac veluti infantes, qui lingua materna vix possent mentis suæ proferre conceptus, ut verè de ipsis fuerit à Propheta prædictum. *Ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem.* Si ergo qui testimonium habet à Patre, qui verax est, illos dicit *Sal terra, lux mundi.* verè sal sunt, & lux.

Quemadmodum autem dum durat sæculum, neque sal deficiet, neque lux, adeo ut pactum firmum, & irrevocabile dicere- tur pactum salis. Ita verbum Domini manet in æternum, & in sæculum sæculi veritas eius. Ergo Autoritas magisterij, quam in discipulis suis Christus liberaliter collocavit, mansura est in perpetuum super terram, ut verè impleatur diuina promissio facta per Isaiam Prophetam. *Hoc Isai. 59. 21. fœdus meum cum eis, dicit Dominus. Spiritus meus qui est in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui; Diu Dominus à modo, & usque in sempiternum.* Per Spiritum intellige autoritatem, qui ideo dicitur spiritus principalis, id est, spiritus vngens, & constituens principes, atque in regia, ac

G princi-

Mat. 3. 16.

Hebr. 3. 6.

Isai. 49. 6.

Rom. 1. 16.

Mat. 3. 16.

cl. 4. 4.

obr. 1. 1.

arc. 16.

Eccl. 4. 2.

Mat. 4. 19.

Exod. 4. 10.

Psal. 8. 3.

4

Psal. 118. 90.

Isai. 59. 21.

Psal. 50. 14.

att. 22.

c. 16. 16.

n. 1. 1.

principali autoritate confirmans. Hæc verò autoritas potissimum datur ad docendam veritatem de omnibus. Ideo dicit, quod verba nunquam recedent posita in ore eius, nempe Christi, qui si loquebatur in Paulo, multò magis loquitur in Ecclesia, cuius semen semper conterens caput serpentis, patris mendacii, manebit vsque in perpetuum. Hoc igitur nouum est, & æternum testamentum, & lex, quæ manet in perpetuum.

5 Nunc exequens secundum simul cum autoritate collata docendi, qualitatem quoque innuit, excellentiamque doctrinæ. Sal enim condit cibos, lux illuminat oculos. Ergo Euangelica lex gustum respicit, & oculus: duo, videlicet, homini admodum necessaria; & gratum vtrumque. Nam quod insulsum est, insipidum est, & ingratum. Sal ergo sapidum, & gratum reddit cibum. Nec minus lux oculorum lætificat animam, vt dicit sapiens. Afficit lex nostra affectum nostrum, quoniam finis eius est charitas, nihil verò delectatio pari passu incedunt. Hoc igitur primum videamus.

Vtile est scire, quàm suavis, & grata sit lex, vt merito salî comparetur: cuius cõparationis hæc est prima ratio; quia procedit de intimo cordis Dei, vbi summa est beatitudo. Inde enim eructat verbum bonum sapiens originem suam, vt ad eandem originem, ipsa lege ligatos, reducat homines. Ex dulcedine Dei procedit lex eius qui diligens dirigit, & dirigens diligit: cum enim solus ipse sit nostrum bonum, nostraq; beatitudo, amans nos, cupit beatos esse. Ideo per legem dirigit ad beatitudinem. Audi Psalmistam. *Dulcis, ac reclus Dominus: propter hoc legem dabit delinquentibus in via, diriget mansuetos in iudicio, docet mites vias suas.* Vides quomodo, quia dulcis, ideo legem dat? Vidit errantes homines sicut pereuntes oues, hoc est delinquere in via, & derelinquere viam rectam; compatitur illis ex sua dulcedine, & misericordia, & ideo ne pereant de via recta, Rectus ipse, ac Rector dirigit in viam rectam per legem suam; hæc lex iudicium

est, de quo dicit. Dirigit mansuetos in iudicio, quod declarans subdit. Docet mites vias suas, lege enim dum docet, dirigit: ergo dat legem etiam delinquentibus in via, vt non delinquant; dirigit autem, & docet mansuetos, quia mites sunt cedentes legi, atque obtemperantes. Lex ita quæ quæ ducit ad fontem aquæ viuæ, quæ est aqua refectionis, Diuinæ dulcedinis facit nos esse confortes.

Ad imitationem ergo Dei dicebat Apostolus. *Eo quod habeam vos in corde, facias gaudii mei omnes vos. Testis enim mihi est Deus quomodo cupiam omnes vos in visceribus Iesu Christi.* Vnde hausit Paulus tantum charitatis affectum, vt caperet fideles esse in visceribus Iesu Christi? certè quia nouit Christum in sua viscera nos transferre cupientem, & traicere in ventrem, & in sui cordis intimum, vbi plena est cõsolatio, & vera refectione. Hic Paulus suxerat mel de petra, butyrum, & lac, quia de foris egressa est dulcedo. Huc igitur trahere desiderabat, & satagebat transferre fideles omnes, vt essent socii gaudii, quod ibidem ipse gustabat. Cor Christi plenum gaudio. Cor Pauli in corde Christi participans gaudium illud. Habet igitur fideles Paulus in corde suo, vt socii sint gaudij sui. Quanto igitur magis Deus cupit nos esse socios gaudij sui? propterea fideli seruo dicit. *Euge serue bone, & fidelis, intra in gaudium Domini tui.* Vox, euge, vox est cum gaudio excitantis, seu insultantis. Gaudens ergo Deus, ad gaudium suum nos inuitat. *Cito inquit occidite vitulum saginatum, & epulemur, & gaudeamus.* Vt huiusce Diuini gaudij intelligentiam aliquam per figuram perciperemus, Tabernaculum suum, & Templum, quod erat domus Dei, vbi habitabat in hominibus; voluit esse pretiosum, & ornatum, vt esset pulchrum visu, & delectabile oculis, vt quod naturam figurauerat hortus voluptatis, id est, Paradisus terrestris, arte, ac studio figuraret domus ipsa materialis, nempe templum Domini. Vnde est illa similitudo. *Filia eorum composita, circumornata, vt similitudo templi.* Vt illuc ingredientibus ante Dominum, iam quasi in sinistra gustarent delectationes

2. Cor. 13.3

Pro 5.30.

1. Tim. 1.5.

Ps. 24. 8.

6

Phil. 1.7.

Iudic. 14.

14.

Mat. 23.11.

Luc. 15.11.

7

Ps. 143. 11.

Ps. 119. 110.

etationes

Stationes eius, vt ad eas, quæ in dextera sunt, desiderans accenderentur. Ideo Psal-
*mus. Vt videam voluptatem Domini, & vixi-
 stem templum eius. Addens autem. Quoniam
 abscondit me in tabernaculo suo, in die
 malorum protegit me in abscondito taberna-
 culi sui.* Ostendit, quod in die mala liberat
 suos Dominus, vt custodiat, viuificet,
 & beatos faciat: Trahit enim illos ad in-
 teriora vclaminis, quod cæteris non datur
 accessus, vt in abscondita illa parte taber-
 naculi, protecti sint ab incurfu, & dæmo-
 nio meridiano, quin, & à timore noctur-
 no. Ita quod nec à sagitta volante in die,
 & à negotio perambulante in tenebris of-
 fensi, tota die, ac nocte non taceant lauda-
 re nomen Domini, qui de tantis pericul-
 is, & irruentibus malis eripuit illos, quin-
 imò, quibus dat illis cibum in tēpore op-
 portuno, vt quanto magis exterius affli-
 guntur in carne, eò magis interius refici-
 antur in mente. Nam quando mundus
 persequitur, Deus amplectitur. Si verè
 mundi insectationes hominem agunt in
 templum Domini, vbi videns voluptatem
 Domini, eam degulset, atque in ea dele-
 sceret, quasi Ægyptus compellat popu-
 lum exire in desertum, vbi cœlesti alimo-
 nia, & aperto, atque abundanti manna ci-
 batur. O fœlices tribulationes, quæ ad
 manna absconditum impellunt, quod est
 in abscondito tabernaculi, quod etiam cum
 sponso, & sponsa ingrediuntur prudentes
 virgines cum lampadibus suis; nam qui
 carnem suam crucifigunt cum vitiis, &
 concupiscentiis, mortificantes membra,
 quæ sunt super terram, hî spiritu ducentur
 in montes, vbi pascuis vberibus perfru-
 untur. Sed nunc iam ad propositum re-
 deamus, nempe, quod lex Domini in ma-
 culata, conuertens animas, ad locum vnde
 exierunt, nempe ad cor altum, videlicet,
 altissimi ipsius interni gaudiî faciat eas
 participes, vt iam in terra possint experian-
 tur, quod iudicia Domini sunt dulciora
 super mel, & fauam, & seruus Dei, qui di-
 lexit ea, sentit, quod in custodiendis il-
 lis sit retributio multa. O Salem Diuinæ
 legis, lapidum, & dulcedinem immitten-
 tem in corda hominum.

Iam secunda ratio, cur lex nostra salis
 comparata inuenitur dulcis; hæc est, sicut
 sal lapidos facit cibos, ita lex Domini
 quidquid secundum legem agimus, & ac-
 cipimus, lapidum facit, & delectationis
 plenum. Singulare, ac præstantissimum
 opus est sacrificium, quod soli Deo faci-
 mus. Huic præcipiebat Deus semper ad-
 hiberi salem. *Omnis (inquit) victima sale
 salietur.* In omni oblatione tua offeres
 sal. Cur ita? audi mysterium. Lege in
 Malachia, & inuenies altare sacrificiorum
 mensam vocari. In mensa autem cibi
 apponuntur ad manducandum. Mensa
 igitur est altare, vbi sit conuiuium me-
 dullatorum, & manducantur carnes tau-
 rorum, imò corpus Domini nostri Iesu
 Christi. Vnde Apostolus. *Habemus al-
 tare, de quo edere non habent potesta-
 tem, qui tabernaculo deseruiunt.* Mensa
 ista quasi communis erat Deo, & homini-
 bus, pars etenim illa sacrificij, quam deo-
 rabat ignis, cedebat in partem Dei, reliqua
 erat hominum: sal itaque apponebatur, vt
 suaui, & delectabilis esset cibus, nempe ac-
 ceptus Deo, & hominibus. Dixit n. Deus
 statuens hoc præceptum. *Quidquid obtule-
 ris sacrificij, sale condies.* Sed nunquid sa-
 por iste materialis Deum, aut gustum
 eius afficit? Quod scriptura dicit de o-
 dore, tu pariter, atq; eadem ratione dicas
 de sapore. Victimæ dum cremarētur, odo-
 rem efflabant, hunc odorem Deus vocabat
 sibi suauißimum, dicens: *Oblata omnia a-
 dolebit Sacerdos in holocaustum, & odorem
 suauißimum Domino.* Suauißas ista odoris,
 acceptatio est sacrificij Deo grata. Hinc, &
 Paulus de Christo. *Tradidit semetipsum ob-
 lationem, & hostiam Deo in odorem suauis-
 simi.* Ita sapor eandem acceptationem desi-
 gnat, quæ grata Deo debet esse sacrificia iu-
 stitia, & opera bona, hoc sicut lex, si quan-
 do cū ea, & per ea sumus offerentes sacrifi-
 cia in iustitia: sicut sal, lapida materialiter
 ipsa sacrificia legis suauitate reddebat.
 Ergo, qui secundū legem ambulat, & operat-
 ur, in muneribus suis placet Deo, & placant
 Deum. Tale sal non ponebat Cain in ob-
 lationibus suis. At Abel sacrificia sua sale
 isto condiebat.

Mar. 9. 49
 Leuit. 2. 13
 Malach. 1.
 12.

Hebr. 13. 10

Leuit. 2. 13

Num. 18.
 17.

Leu. 1. 13.
 Eph. 5. 2.

Gen. 4. 4. Ideo respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius, ad Cain autem non respexit. Siue ergo quando manducatis, siue bibitis, siue quidquam aliud facitis, omnia per legem facite. Sacrificate sacrificium iustitiæ secundum legem fidei, iuxta præscriptum Euangelii. Tunc Deus acceptabit sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta, operationes, & desideria, quia in omnibus honoratur Deus. *Ut videant* (inquit) *opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est.* Idem huiusmodi sale condita opera nostra, etiã nobis sapiunt, qui verè per illa delectamur in Domino. Audi expertum. *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuitiis.* Ratio est, quia sicuti vitium separans à Deo, prohibet bonum à nobis, ponens etiam dulce in amarum. Pugnans enim orbis terrarum contra insensatos, & contra virtus, & iustitia, quæ secundum Deum est, appropinquare nos Deo faciens, & coram eo constituens, comedere nos facit de micis, quæ cadunt de mensa eius, & prægustare, quoniam suavis est Dominus, cuius ordinatione stillant mōtes dulcedinem, & colles fluunt lac, & mel, ut sapiens homo nouerit ratiocinando cōcludere. Si creata delectant, quanto magis creator facit gustare bonum illius donum? Et quis filius patrem petens panem, accipit lapidem? Quanto magis Pater cælestis dabit spiritum bonum petentibus se? At audimus ab eo. Spiritus meus super mel dulcis. Et certè, qui astat ante Deum, vitur cibo inuisibili, qui sua dulcedine exuperat omnem sensum. Hoc autem facit lex, hominem colligens, ne per vana dispergatur, & ligans vinculo perfectionis, quod est charitas, qua sumus Deo cari, quin & filii carissimi. Ideo lex dicitur. **Col 3. 14.** Lex sapientiæ, qua, quæ sursum sunt sapiamus, vnde pluit manna. **Pro. 31. 26.** *Osumm* (inquit) *aperuit sapientia, & lex clementia in lingua eius, ut saporem eius degustet, aliisque propinet.* Et quare volumen datum Ezechielis ad comedendum dulce fuit in ore eius? nisi quia lex, quæ in volumine continetur, dulcis est, & suavis? Posuit illa figura Deus verba sua in ore Ezechielis, ut

ad populum eadem renuntiaret. Sensit Propheta dulcedinem eius, quoniam profecit lege Dei nihil dulcius in terra, atque delectabilius reperitur. *Quis est homo, qui timet Dominum* (canit Psalmus) *legem statuit ei in via, quam elegit? Anima eius in bonis demorabitur.* Ergo *Beatus vir, qui timet Dominum, in mandatis eius cupit nimis.* Quid nisi dulce, quod beatum facit etiam in terra, vbi tot mala sunt sibi perpetuò coherentia? Quid nisi dulce, quod ad eò replet bonis, ut circumstantia mala penetrare non possint? Quid nisi dulce, cuius virtute, etiam mala in bona, conuertuntur, & amara tanquam verè dulcia degustantur? Lex igitur bona, ut ait Paulus, & bonum est sal, ut Dominus ait.

Consequenter alia quoque ratione sal terra lex cæli comparatur: sal enim non delectat solummodò, verum & iuuat, dum corruptibilem, & corruptentem humorem exsiccat, & à comesto cibo, & à comedente viro, ideo est ad sanitatem edentium. Terrena sunt veluti cibi. Sal legis stringit humorem superfluum, iubens. *Quod superest, date elemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.* Humor superfluum poma vermibus scaturire facit, turpiãque, ac immunda reddit: tollite superfluum, & ecce poma sunt munda, poma ista sunt bona corruptibilia. Vnde & nos ob corruptibilitatem breui viuētes sumus, (ut scribitur.) Tanquam naues poma portantes, quæ nisi velocius transeant, poma marcescunt, quod & terreni homines probè scientes improbè dicunt. *Vmbra transitus est tempus nostrum. Venite ergo, fruamur bonis, quæ sunt, & utamur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Vno pretioso, & unguentis nos impleamus; coronemus nos rosis antequam marcescant: sal igitur legis superfluum absument humorem, conciliat sanitatem. Nam in multis escais non deerit infirmitas.* Lex verò, ac timor Domini sobriam facit animam. Quod dico de superfluo humore, intellige de rerum superfluitate, ut non capiamus plusquam oportet capere, sed habentes alimenta, & quibus regamur, his contenti simus. Ideo enim & de muliere nequam præcipit Sapiens. *Abscinde illam à carne*

Pf. 24. 11.
Pfal 111.
Rom. 7. 16.
Mar 9. 50.
Luc. 11. 44.
Job 9. 20.
Sap. 2. 6.
Eccl 17. 31.
1. Tim. 6. 8.

Eccl. 15. 36. *à carne tua, ne super te abutatur.* Si de muliere hoc iubetur, quæ tuæ fortis confors est, cui etiam sacro coniugio coniungaris, quid de rebus, quæ ad te non pertinent, cum quibus nulla tibi societas est? propterea lex est superfluis præcipit abstinere, ut sobriè, ac iuste viuamus. Si quis plus debito de manna colligebat, excedens statutam, præfixamque mensuram, mox illa vermibus seatebat. Et quis corruptam comedisset? & si comedisset num corruptionem euasisset? huiusmodi sunt superflua omnia. Audi ergo, audi legem, saltem adhibe, ut non cogites de castro, ne argentum thesaurizes, ne domum ad domum coniungas, & agrum agro insatiabiliter copulare contendas. Nunquid vos soli habitabitis in terra? *Maledictus qui transfert terminos proximi sui,* qui impinguitus, & dilatus nullis vult legis finibus coerceri. Rursus corpus quod corrumpitur, aggrauat animam. *Vetus autem homo corrumpitur secundum desideria erroris.* Sale igitur noua legis saliat, ut humorum, ac desideriorum superfluitas euanescat; ac proinde uiuat homo. *Si enim spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis.* Audiamus quæso Apostolum. *Deum Filium suum misit, ut iustificatio legis impleteretur in nobis, quin secundum carnem ambulamus, sed secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum: qui enim secundum carnem sunt, quæ carnis sunt, sapiunt; qui uero secundum spiritum sunt, quæ spiritus sunt, sentiunt.* Nam prudentia carnis mors est, prudentia autem spiritus, uita, & pax. Vide quantum refert lege moderari, & iustificari: quandoquidem miserit Dominus Filium suum, ut iustificatio legis impleteretur in nobis. Hoc uero præstat, quando non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. Ut ergo lex iustificans in nobis impleatur, frenanda, moderanda, mortificanda caro est: alioqui sua corruptione corrumperet nos, & uita priuabit. *Prudentia enim carnis mors est.* Lex ergo quæ spiritualis est, ut idem ait Apostolus, spiritu carnem mortificat, ut uiuat. Hæc est enim prudentia spiritus, quæ est uita, & pax. Sale ergo & lege, lege

& sale superflua nostra perstringamus, amputantes desideria erroris, quibus errantes rapimur ad infinitum inane. Sed heu! quot sunt, qui à lege soluti, atque iustitiæ liberi, libertatem hanc, uel licentiam magis præbent in occasionem carnis, quasi iuuenulus indomitus, non cauentes pericula, damna non euitantes? putant enim se placencia consecuturos, dum quæ placet prosequuntur, & nesciunt, quod de illis uerificatur. *Pericula inferni inuenerunt me.* Vix pericula ista euadunt, qui prudenter dirigunt gressus suos, tentantes num uia sit recta, tuta, solida. Quid ergo de iis, qui oscitantes nil cogitant aliud, quam uiuere secundum carnem? *Callidus* (inquit Salomon) *uidit malum, & abscondit se; innocens pertransiit, & afflictus est damno.* Hoc & in filiis huius seculi plerumque contingit. Qui caute ambulant, facile se à malis eximunt. At qui innocenter uiuentes, aliorum non aduertunt peruersitatem, & ita simpliciter ambulantes, ambulant confidenter, sæpè in insidias impingunt impiorum, à quibus damna multa sustinere coguntur. Discant ergo filij lucis prudentiam spiritus, quæ studiose, & sanctè callidi uideant malum, damna prouideant, ut ab ijs protecti uitam tueantur, & pacem. Alioqui si ueluti innocentes non aduerentes, quæ possint illis mala contingere, neque id curantes, aut corde non uigilantes, profectò affligentur damno. Videte cæci quomodo caute ambuletis, attendite uobis, sit uobis cordi uestra salus, ut salui esse possitis.

SECUNDA PARS.

Sic luceat lux uestra coram hominibus, ut uideant opera uestra bona. Dominus ex muneris conditione, & excellentia, quod illis iniungit, consequenter docet quales illos esse oporteat. *Dixerat, Vos estis lux mundi.* Ergo, sic luceat lux uestra coram hominibus. Homines enim sunt mundus ille, cuius ipsi sunt lux: luceant ergo, quia lux mundi. Necessitatem huius consequentiæ iam præmonstrauit dicens. *Vos estis sal terra.*

Quod si sal euauerit, in quo salietur? ad nihilum ualeat ultra, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Sal in ordine, ac genere salendi primum est, nihil supra se habens, in quo ipse saliat. Ergo si euauerit, & infatuatum fuerit, ut non præterea habeat saporem, aut vim salendi, a nulla re alia poterit saporem, sapidamque ac salientem virtutem accipere; & ideo insulsum remanet, & inutile. Hac similitudine Dominus eleganter nos docet Ecclesie suae firmitatem. Nam autoritas Apostolica prima est, quæ ab efficiente nullo terreno, aut forma creata vim accipit salendi. Quia prima sedes à nemine iudicatur. Summus Doctor, & prima lux non eget Sole, aut Luna ad docendum, & illuminandum eum. Lapis primarius nullo alio fundamento nititur præter Christum, qui est petra, & lapis positus in fundamentis Sion. Tolle fundamentum, ruit ædificium. Ecclesia stat in

Matth. 16. 18. perpetuum; quia *porta inferi non proualebunt aduersus eam.* Igitur firmum fundamentum stat. Porro, si sal euauerit, in quo salietur? Vbi sal fatuum est, id est, insipidum, nulla re alia potest condiri, ut sapidum fiat, nec quidquam poterit ab eo saliri, & condiri; omnia ergo insipida, erunt insulsa, ingrata, reiecta. Hoc uero est impossibile. Quia bene fundata est domus Domini, ut non ruat, & munera eius accepta erunt in æternum. Igitur sal iste nunquam euanesceat. Nam, & naturæ salis repugnat infatuari. Ideo firmissima quæque salis comparatur. *Pactum iuris erit* (inquit)

in sempiternum tibi, & filius tuus. Et est causa quam obrem iussit Deus, ut sale condiantur omnis oblatio. *Ne auferes* (inquit) *sal fœderis Dei tui de sacrificio tuo;* ut intelligeretur nunquam futurum, ut deficeret sacrificium Dei in populo eius, quod pacto salis stabilitum est, atque firmatum. Si autem sacrificium est sempiternum, & sacerdos in æternum maneat, necesse est. O igitur

Num. 18. 17. *Luc. 2. 13.* *Luc. 22. 32.* *vos estis sal terræ.* Quia ego rogo uis pro te Petre, ut non deficiat fides tua. Ut non deficiat (inquam) nec a te, nec ab Ecclesia mea. Si quando igitur fratres tui titubauerint, tu sollicitus ad eos

conuerte oculos tuos, vigilans super gregem tuam; uade, & uide si prospera sint Gen. 37. 14. cuncta erga fratres tuos, & vacillantes confirmata, & debiles consolida, & errantes reuoca diligenter in viam rectam. *Pactum salu hoc erit in sempiternum tibi, & filius tuus,* his uidelicet, qui sibi succedent 17. in Pontificatu.

Necessitate rursus consequentiæ demonstrat, dum lucem eos uocat. *Vos estis lux mundi.* Non potest ciuitas abscondi supra montem posita, neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub molio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Vbi attende, quod & sal, & lux est ad aliorum emolumentum, & commodum. Quod commodum bifariam potest communicari, & autoritate uidelicet, & sanctitate; utramque enim notat & sal, & lux. Sal, conditans uerbo, & exemplo. Lux, illuminans ore, & opere. Autoritate quidem condit sal, dum regit, potestate illa utens ad salutem gentium, & illam diffundens in ministros Ecclesie. Sanctitate condit, dum uerbo, sed exemplo quoque ostendit eis uiam bonam, per quam ambulent, & prouocat ad ambulandum in ea, sicut Pastor ante oues vadens, & indicat, & inducit ad sua sequenda uestigia. Lux itidem utrumque facit & demonstrat, & delectans. Attamen quia sal uidetur notare incorruptibilitatem, & soliditatem, quæ perpetuò manent in sacerdotali potestate; lux uero aptius figurat illuminationem, quæ fit in sanctitate, & iustitia: ideo salis dedit expressius potestatem, luci sanctitatem. Et quia potestas eius firmo instituto de se permanet in seculum seculi, nec ita ab humanis consiliis pendet, ut ab illis aut deficiat aut diminui possit; ideo de sale agens Dominus, uocatis sal, nullam adhibuit iustionem, aut hortationem, sed naturalem facultatem salis solummodo patefecit, dicens: *Si sal euauerit* &c. Dū uero lucem appellat, eos excitat ad illuminandum tum ratione, tum iustione, ostendens, uidelicet quantum debeant, & præcipiens, ut faciant.

Rationem explicat duplici similitudine, ciuitatis uidelicet, atque lucernæ. De illa inquit.

inquiens: *Non potest ciuitas abscondi supra montem p[ro]p[ri]a: de hac vero. Neq[ue] accendunt lucernam, & ponunt eam sub modis.* Res (inquam) conspicua. Vos estis, & in propatulo collocata. Vestrū igitur est radiis claritatis vestræ mundū illuminare. Vos veluti ciuitas estis, cuius sunt fundamenta in montibus sanctis. Ite ergo & ostendite vos intuentibus, vt & ipsi ascendere possint ad montem Domini, super quem ciuitas hæc illultris est ædificata. *Ingrede* (inquit) *ciuitatem, & dicesur tibi, quid te oporteat facere.* Hæc est enim sola ciuitas luminis plena, quia claritas Dei illuminat illam, & lucerna eius est Agnus. En quanta necessitas illis incumbit vt luceant coram hominibus, & sint tanquam luminaria in medio nationum. Cum enim sitis in alto ob eminentiam dignitatis vestræ constituti, ne velut res parua, quæ eminet, & si eminet, non sita omnibus patens est, veluti lapis vnus, aut arbor, aut etiam domus, sed tanquam ciuitas, eaq[ue] magna valde; profusū necessarium est, vt lumen vestrū procul refulgeat, vt etiam sedentes in tenebris, & in vmbra mortis videant istam vestrā lucem magnam. Rursus. *Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub medio, sed super candelabrum.* Et hæc, videlicet in alto collocatur, vt luceat omnibus qui in domo sunt. Digna certe mysteria, & aptæ similitudines, ciuitas sua altitudine, & magnitudine se foris ostendit, lucens in medio nationis prauæ, atque peruersæ, vt annuntietur nomen Domini in vniuersa terra. Lucerna suo splendore non exteriora facit conspicua, sed interiora, vt qui ingrediuntur, lumen videant. Lucet enim omnibus, qui in domo sunt. Quæso, putasne intelligi, quæ legis? Proprium enim Ecclesiæ est, in qua Apostolica eminentia emicat, semper se cæteris sua pulchritudine demonstrare, vt ex bonis operibus illam considerantes glorificent Deum, qui talem sibi elegit populum; & iis, qui intus sunt, luceat esse ad illorum dirigendos pedes in viam pacis iustitiæ, & charitatis: ex quo fiat, vt illi videntes credant, isti credentes, bene omnia faciant, & iuste operen-

tur. Primum tamen, ac præcipuum, quod hic intenditur, est ratio euidens, quod Apostoli debeant suo fulgore mundum illuminare, quia ad hoc missi sunt, & in sublimitate constituti.

Quo docemur, vt vnusquisque quod sui muneris est, fideliter exequatur, sicut in corpore vnusquodq[ue] membrum, suū opus operatur, pes, manus, oculus, auris. Sic in templo, vt erant varia instrumenta, ita diuersa erant ministeria. Panes ponebantur in mensa, lucernæ in candelabro, thus in altari aureo, oblationes in arco, non panes in candelabro, aut in mensa lucernæ, & sic de aliis. Ita in hominibus, alia functio Pontificis, alia Sacerdotum, alia Leuitarum, alia vulgi. Omnes itaque suum opus operentur, & ij potissimum, quibus plura sunt distributa talenta. Nec tamen, qui vnū accepit, iuste se excusari posse arbitretur; si dum fuerit negotiatus, lucrū de sibi concessis bonis conueniens, & dignum non retulerit Domino suo.

Tibi dico, qui pauper, qui simplex es, qui inter ea computaris, de quibus scriptum est, quod elegit Deus ea, quæ non sunt, vt ea, quæ sunt destruat, ob inopiam es quasi non sis, sed Deus, ea quoque quæ non sunt, elegit. *Videte* (inquit Apostolus) *vocationem vestrā fratres, quia non multi sapientes, non multipotentes, non multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat fortia, & ea quæ non sunt, vt ea, quæ sunt, destrueret.* Dicitur enim seruo. *Exi in vicis & platens, & pauperes, ac debiles, & cæcos & claudos introduc huc.* Hic ergo numquid se excusare poterunt, quod ad Dominicam cœnam non conuenerint, aut conuenientes non induti fuerint veste nuptiali? cur ille, cui obiectum fuit, quod ad nuptias nuptiali veste non indutus, cum intrasset interrogatus, non respondit. Domine vestem, aut pecuniam non habeo, vt veste alba indutus apparere valeam in conspectu tuo? At ille obmutuit: non excusat paupertas, non simplicitas, non ignobilitas, non carnis fragilitas, non sensuū pronitas, non mundi prauitas, non diaboli falsitas, non quidquid sub cælo est, aut in

tertia,

ad. 9.7.

Apoc. 21. 23.

16.

17.

1. Corint. 1.

1. Corint. 1.

Luc. 14. 21.

Matth. 22. 12.

terra, aut subtus terram, omnibus obuiū est regnum cœlorum, omnibus ad salutē patet via, quia *Deus vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; & omnis arbor nulla excepta, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Et ficus infructuosa, etiam si non esset tempus fructorum, maledicta est, & continuo aruit. Ad eodē fuit Deus fructum iustitiæ, vt quouis tempore velit, vt opere mur bonum.

18. Nunc tandem veniamus ad præceptum Domini lucidum, & expressum. Hoc est, *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificēt Patrem vestrum, qui in cœlis est.* Iam eos demonstrauit ad hoc teneri cum sint lux, ciuitas, lucerna, & in edito loco positi, nunc præceptum explicat. Si lux estis, *luceat lux vestra.* Si estis ceteris prælati, & in principatu constituti, *luceat lux vestra coram hominibus.* Hæc est conclusio, quæ se ad nos quoq; protendit, quibus dicit Apostolus. *Eratis aliquando tenebra nunc autem lux in Domino.* Qui propterea hinc deducit conclusionem istam. Vt filij lucis ambulare, quod est dicere. *Luceat lux vestra.* Neque enim lux est, quæ non lucet; luminaria enim fecit Deus ad illuminandum. *Fiant, inquit, luminaria, & illuminent terram.* Nunc Christiane, num lux es? num filius lucis, id est homo illuminatus, aut luminosus? Vbi est lux tua? Vbi radij ex te procedentes? Mandatum lucerna est, & lex lux, præceptum Domini lucidum illuminans oculos? Hoc si fuerit in corde tuo, in ore tuo, in manu tua, luce splendida fulgebis.

Ne mihi dicas: bonus sum, non facio cuiquam iniuriam; ambulo in conspectu Dei, iudex meus est in cœlo. Non mihi est curæ, quid de me sentiant homines: qui vident ea solum, quæ patent. Non sic impie, non sic. *Luceat lux vestra coram hominibus,* Deo quidem debes, sed hominibus quoque debitor es. Sol illuminat superiorem sibi partem cœli, vbi Stellæ splendent in lumine suo, at infra se quoq; emittit lucem suam, vt appareat Arida, & Luna resplendeat, & nos videamus, & vi-

1. Tim. 2. 4.

Matt. 3. 10.

Matt. 21. 9.

Eph 5. 8.

Gen 1. 24.

Hortatio.

Pr. 6. 23.

Psal 18. 9.

19.

uamus. Primum quidem est mandatum. *Diliges Dominum Deum tuum: secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum;* quod vt fit opere, & veritate, *luceat lux vestra coram hominibus.* Quomodo verò? sic vt videant opera vestra bona, & glorificent Deum, & Patrem. Sic lucebat Abram, cui dicebant gentes. *Princeps Dei es apud nos.* Sic Isaac, cui dixit Rex Gerare, cum principe militiae suæ. *Vidimus Dominum esse tecum.* Sic Iacob, ideo scriptum est. *Terror Dei inuasit omnes ciuitates per circuitum, & non sunt ausi persequi recedentem.* Si extra hominum conuersationem degeres, forsitan satis esset, vt esses tibi ipsi sapiens. Sed vbi tot sunt conuiuantes in mensa Domini, te ipsum exhibere præsentem, non indutum veste nuptiali, hoc te reum facit, hoc te condemnat. Ambula nudus, & spoliatus, vt liber in domo tua, in cubiculo tuo, in cubili tuo; vbi Deus solus intuetur, sic ambulat coram Deo, vt ei placeas, qui te probat. At in turbarum, & platearum ciuitatis, dicturus es cum Apostolo. *Per omnia omnibus placeo, non querens quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant.* Sed vnde mundo a scandalis, vnde Cain, vnde Balaam, nam etiã scriptum est: *Va iis, qui in via Cain abierunt, & errore Balaam mercede effusi sunt. Et glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.* Ecce quod nos ducit lex, nempe ad Deum, nam legis, & operum bonorum finis Deus est, vt tribuatur illi honor, & gloria. *Omnia* (scribit Paulus) *in gloriam Dei facite.* Illi soli gloria, nobis autem confusio. Sed concupiscentia mala etiã gloriam Dei sibi vsurpare contendit, nedum cetera bona; quod faciens digna est confusione; verum, & malè operans sibi sapiens, & iusta, & bona videtur. De hac dicit Salomon. *Relinquit ducem pubertatis suæ, & oblita est pæcti Dei sui.* Virum, videlicet offendit, & Deum. Lex quidem nos Deo coniungit, & hominibus, vt suū vniciq; tribuamus. Et hæc est sapientia, quæ hominem custodit ab hac muliere aliena, nempe, concupiscentia; sibi enim inuicem aduersantur sapientia, & concupiscentia. Illa ordinat hominem cum

Mat. 22. 37

Gen. 23. 1

Gen. 26. 11

Gen. 25. 5

1. Cor. 10.

35.

Matt. 18. 9

Iuda. 11.

20.

1 Cor. 10.

31.

Prou. 1. 17

E.

18.

P.

G.

c. catu-

creatura, & cum creatore. Hæc oblita est pacti Dei sui. Lex dicitur pactum, fœdus, testamētum: est enim firma, & vltima voluntas eius, qui pepigit fœdus cum hominibus, vt custodiant testimonia eius, & legem eius exquirant: quod fœdus, seu pactum, quasi testamentum firmatum est. Concupiscentia oblita est pacti Dei sui; quia legē a deo transgreditur, vt post se relinquat, illiusq; obliuiscatur.

11. Hoc nobis Salomon sub malæ mulieris figura, vt solet, graphice depingit. Ideo postquam ad Sapientiam est adhortatus; quam vtilis sit volens admonere, subiungit. *Vt eruaris ab aliena, & ab extranea, qua mollit sermones suos, & relinquit ducem pu- bertatis sua, & oblita est pacti Dei sui.* Ducē puertatis vocat virum, quem habuit in iuuentute sua, qui dicitur dux eius, quia mulier virum debet sequi, & obsequi illi, sicut & homo legem debet sequi, atque ita obsequi Deo, obsequium illi præstans & obedientiam. Sed aduersaria concupiscētia totum molitur oppositum. Aliena est, & extranea, quia nō est homini iure coniuncta, sed contra fas, & contra natura- le, & cœlestē præscriptum. Aliena patiter, quia hominem trahit ad ea, quæ maximè illi sunt incongrua, quin & nociua, nempe ad opera mala. Hæc vt contraria legi mollit sermones suos. Heu! ne seducaris homo blanditiis concupiscentiæ; quæ grata, & voluptuosa suggerere videtur, sed certè impensè noxia. Durum tibi viderur quod iubet lex, quæ scripta est in lapidibus? aspera tibi proponere illam existimas; & mollia tibi suadere concupiscen- tiam? Attamen quæ dulcedo, quæ mol- lities fuit populi adorantis vitulum, dum lex in tabulis scriberetur? Ad iram prouocauit Deum, qui si non Moyſes restitisset, totum illum populum delere decreuerat: placatus tamen vitus est iniuria nece adorantium, qui fuerunt viginti tria milia. Ita & viæ huius concupiscentiæ sunt viæ inferi penetrantes interiora mortis. Per inferos autem, & mortem, tribula- tiones quoque huius vitæ intelliguntur. Molles quidem fuerunt Eua sermones, quæ viro suæ dedit pomum; sed ista mol-

lities eos fecit loci voluptatis extorres, ad labores misit, ad spinas, & tribulos, & mo- lestias, vt illa filios pareret in dolore, ipse verò nutrirer in labore, O molities du- rissima, o amarissima dulcedo! Sed quid est quod relinquit ducem puertatis suæ? coniuges in iuuentute vt plurimum ardēti amore coniunguntur. Ergo concupi- scentia illum relinquit, quem ardenti a- more debet prosequi; quam verò ardenti? *Qui suam uxorem diligit, se ipsum diligit, Ephes. 5. 28* (inquit Apostolus.) *Diliges proximum tuum, sicut teipsum. Iubet Deus. Ergo 18* quem vt teipsum amare debueras, ductus concupiscentia relinquis, qui si non aliud detrimentum à te acciperet, hoc non est *Matth. 22. 39. Cal. 5. 14.* minimum, vt videat opera tua mala, vt scandalizetur in te, vt malè viuendo, il- lum perdas, pro quo Christus mortuus est; vt id destruat mala vita tua, quod construit bona, atq; pretiosa mors Chri- sti. Neque hic fistit concupiscentia, quæ continuò exardescit sicut ignis, etiam templum inuadit, etiam diuina per Deum ipsum ingredi non veretur, ponit os suum in cœlo, bellum facit sanctis, atque tan- dem per transgressionem legis Deum in- honorat. Legem ergo, o homo, legem *Pro. 4. 5.* meditare, *posside sapientiam, posside pru- dentiam, & in omni possessione tua acquire prudentiam, & ne obliuiscaris legem Dei.* Sal vrens si tibi viderur lex, rumina dili- genter, & eius dulcedinem senties, atque suauitatem. Nedum sal est lex, verum & lux gratissima, quæ oblectat animam. Hanc igitur ne despicias: *si se laetauerint 10. peccatores, si mollit concupiscentia ser- mones tuos, si blanditiis pellicit extranea, tu ne dimittas legem matris tuæ. In lege Eccles. 15. 2.* Domini meditare die, ac nocte & obuia- bit tibi quasi mater honorificata, vt adda- tur gratia capiti tuo; & gloria cordi tuo. *Quoniam quicumque glorificauerit me, 1. Reg. 2. glorificabo eum. Dicit Dominus, quod 30. dignetur facere, & nunc, & in perpetuum. Amen.*

H CON-

CONCIO SECVNDA,
ARGVMENTVM.

Quid Diues, & quid pauper inuicem sibi prestare debeant. Quomodo opera nostra sint lux, & quomodo videri debeant à proximis nostris, vt inde sequatur gloria Dei. Hoc tractatur optimè & mirè.

1.

Q

Vo modo summus moderator æqualia componat, temperet in æqualia, vt ex his pulchrum quid resultet, atque conueniens; in his rebus

maximè intelligitur, quæ illius apud nos præsentiam protestantur, videlicet Cherubim gloria & arca testamenti. Erant illi sedes Dei. Vnde Propheta. *Qui sedet super Cherubim* Erat hæc scabellum pedum eius, iuxta quam canitur in eodem Psalmo. *Adorate scabellum pedum eius,*

1. *Isa. 98.2.*

Cum autem scriptum sit: *Coeli sedes mea,*

*Isa. 66.1.**Apoc. 11.**Ioban. 14.**2. 41.**1. Corin. 15.**16.*

2.

sunt. Quamuis in illa mansiones multæ sint, & alia sit claritas Solis, alia Luna, & aliaq; stellarum. & stella differat à stella in claritate; participatio tamen huius ciuitatis Ierusalem in idipsum, quandam ponit in eius ciuibus congruentiam, imò & communicationem, vt iisdem bonis beatificentur, eodemque prorsus cibo cuncti fatientur: At verò Arca variæ erant, imperfectæque mensuræ. Nam latitudo habebat duos, & semis cubitos, latitudo cubiti cum dimidio, altitudo cubiti similiter, & semissem. Vnde & cubiti simul collecti, erant quinque & semis, quia huius creationis moles plena est, nedum circumdata varietate. Sicut corpus vnum est, & membra habet multa, quæ tamen tanta varietas ab infinita opificis sapientia in vnum colligi-

Ex. 25.10.

tur, sicq; sibi mutuo coherent partes vniuersæ, vt vniuersus mundus esse dicatur. Quam sapientiam volens nobis primus scriptor ob oculos ponere, à partibus magis quam ab ipso toto voluit mundum ipsum denominare, dicens. *In principio creauit Deus cælum & terram.* Qui mos loquendi in Scriptura veteri frequentissimus est.

At inter has varietates præcipua est hominum diuitum, & pauperum. Quam ideo sapiens potissimum considerauit, atque propoluit, vt in qua maximè apparet diuina prouidentia, quæ illos simul coniungit mirabiliter. Dicit ergo Salomon. *Diues, & pauper obuiauerunt sibi, vtriusq; operator est Dominus,* sibi occurrunt homines, tam variæ conditionis etiam corporali occursum, sed maximè in hominum consideratione forsan admirantium, cur iste sit diues, hic verò pauper: sed cum vtraque conditio ex Deo sit, qui pauperem facit & dicit, nostrumque bonum spectat in operibus suis, exploratissimum est, has sibi mutuo sic coherere diuersitates, vt subsidium sibi sint magis, quam dissidium, quia nec pauper sine diuite, nec diues sine paupere viuere potest commode, & in paupere commendatur humilitas, & in diuite misericordia. Sed componit Deus, & ordinat non ea solum, quæ ipse fecit, quæ bona sunt omnia, neque sibi inuicem aduersatur: sed cum suis nostra quoque, quæ ab illis quam longissime distant, immò & illis contraria sunt, & aduersantia, vt ex vtriusque, bonis videlicet & malis, appareat in operibus eius & bonum, & pulchrum, idq; euidentius. Quid verò aliud sonant verba illa Prophetica citata ab Euangelista. *Populus, qui sedebat in tenebris, vidi lucem magnam. & sedentibus in regione umbra mortis lux orta est eis.* Nonne illuminare luce regionem, quam Hebraei incolebant, & penitus obscurata Ægypto, opus Dei clarius resplenduit: ita mundo tenebris obruto lux Apostolica superueniens gloriam Altissimo tribuit euidentius. Quod Dominus his verbis facit nos intelligere. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum*

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

strum, qui in caelis est. Quae maiores diuitia, quam lucis abundantia, & diuitia salutis? Quae maior inopia, quam cordis coecitas, & veri luminis ignorantia? Ideo quem Deus vocat pauperem, & nudum

Apoc. 3. 17. sic hortatur. *Collirio inunge oculos tuos, ut videas.* Matt. 7. 6.

Sic diuites erant Apostoli, margaritis ornati, quas ante porcos iubetur ut non mittant. Sic pauperes erant homines, qui a veritate aberrabant longissime. Ut ergo sibi obuiant, praecipit Dominus. *Lucent lux vestra coram hominibus.* Quos vero homines intelligat, non aperit, intendens, quod omnes essent in tenebris, atque ideo egentis vniuersi hac gloria Dei, ac luce superna, & hos & illos operatus est Dominus, idcirco vult omnes saluos fieri.

3. Quoniam vero non Apostolos modo, verum hieles omnes vult Deus esse lucentes, filios lucis lucetque ipsam. Vnde Paulus: *Fuisti aliquando tenebra, tunc autem lux in Domino.* Ideo quod Apostolis dicitur: *Lucent lux vestra,* nobis omnibus dicitur.

Sint Apostoli veluti luminaria magna. De nobis quoque scriptum est. *Alia claritas stellarum, stella autem a stella differet in claritate.*

Duo ergo nobis veniunt consideranda. Quid videlicet diues, quid pauper prestare debeant, ut de illis sit verum. *Diues, & pauper obuiauerunt sibi.* Diuitis est tribuere, Pauperis accipere. Lux se diffundit, ut qui in tenebris est, videat, & eam suscipiat. Lux quidem erant Apostoli, quia lex ignea erat in eorum manibus.

Nam *lex est lux.* Portabant enim Euangelium, quod est *praecipium Domini lucidum illuminans oculos,* per totum orbem terrarum. At vero, ut lucidius appareret ista lux, debuit non in ore tantum modo sonari vox euangelizans, sed in manibus quoque, idque in primis. Ideo speciale praecipuum istud dat illis Dominus. *Sic lucent lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Non dixit, ut audiant verba vestra vera, sed, *ut videant opera vestra bona,* quae tamen bona non essent, si iuxta praecipuum legis, quam euangelizabant, facta non fuissent. Monuit autem

Prou. 22. 2. *Et pauper obuiauerunt sibi.* Diuitis est tribuere, Pauperis accipere. Lux se diffundit, ut qui in tenebris est, videat, & eam suscipiat. Lux quidem erant Apostoli, quia lex ignea erat in eorum manibus.

Nam *lex est lux.* Portabant enim Euangelium, quod est *praecipium Domini lucidum illuminans oculos,* per totum orbem terrarum. At vero, ut lucidius appareret ista lux, debuit non in ore tantum modo sonari vox euangelizans, sed in manibus quoque, idque in primis. Ideo speciale praecipuum istud dat illis Dominus. *Sic lucent lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Non dixit, ut audiant verba vestra vera, sed, *ut videant opera vestra bona,* quae tamen bona non essent, si iuxta praecipuum legis, quam euangelizabant, facta non fuissent. Monuit autem

de bonis operibus, ut iustionem illam ad nos quoque deriuaret, ad quos non omnes pertinet praedicare, sed quibus necessitas vniuersis incumbit, ut operentur bonum ad omnes.

Nos igitur mandatum istud attendamus. Vbi primum videamus, cur opera bona lucis nomine designentur. Cuius rei prima ratio est, quia videlicet opera sunt veritatis, & lucis, quibus ambulat in veritate, de quibus dicitur: *Lux orta est iusto.* Qui enim illuminatos habet oculos cordis sui, perspicuus in mandatis Dei, intelligit, quae facit, ambulans in veritate. Cum igitur opera illius a luce orientur, lucida esse oportet, atque fulgentia. Idque potissimum, quoniam, quae sic fiunt, primum authorem habent Deum, a quo bona cuncta procedunt. *Deus autem lux est, & tenebra in eo non sunt vlla.* Lux ergo est opus illud, quod illo authore iusti homines operantur, ut non frustra videas primum opus distinctum in mundi creatione, perfectam fuisse lucem; quasi reliqua postmodum subsecuta proprietatem traxerint omnia ab ipsa luce, ut lucerent omnia, in quibus eluceceret Diuina sapientia, ac bonitas, quae opera ideo cum fuissent perfecta vidit Deus, ut visibilia quaedam, atque clara, quae spectanda proponeret vniuersis. Opus ergo, quod a luce veritatis procedit, & cuius primum agens Deus est, merito lux dicitur. Et hinc surgit secunda ratio huius nomen clarurae, quia cum tale opus sentiat suam originem, quae lux est, lucidum sit, necesse est, clarum, splendens, caelestique fulgore decorum, ac pulchrum. Verè autem iustorum opera sic lucent, oculosque intuentium miro modo delectant. Ideo enim *sponsa Agni visa est ornata, & ornata byssino splendens, & candido, & declaratum est, quod byssinum iustificationes sanctorum sunt.* Hinc, & Sapientia luci comparata inuenitur prior. Initium autem, quod est perfectio sapientiae, est timor Dei, per quem reuerentiam intelligimus, obedientiam, atque cultum Dei, ut verè is solus sit sapiens, qui virtutem colit; neque enim aliud

6. Nos igitur mandatum istud attendamus. Vbi primum videamus, cur opera bona lucis nomine designentur. Cuius rei prima ratio est, quia videlicet opera sunt veritatis, & lucis, quibus ambulat in veritate, de quibus dicitur: *Lux orta est iusto.* Qui enim illuminatos habet oculos cordis sui, perspicuus in mandatis Dei, intelligit, quae facit, ambulans in veritate. Cum igitur opera illius a luce orientur, lucida esse oportet, atque fulgentia. Idque potissimum, quoniam, quae sic fiunt, primum authorem habent Deum, a quo bona cuncta procedunt. *Deus autem lux est, & tenebra in eo non sunt vlla.* Lux ergo est opus illud, quod illo authore iusti homines operantur, ut non frustra videas primum opus distinctum in mundi creatione, perfectam fuisse lucem; quasi reliqua postmodum subsecuta proprietatem traxerint omnia ab ipsa luce, ut lucerent omnia, in quibus eluceceret Diuina sapientia, ac bonitas, quae opera ideo cum fuissent perfecta vidit Deus, ut visibilia quaedam, atque clara, quae spectanda proponeret vniuersis. Opus ergo, quod a luce veritatis procedit, & cuius primum agens Deus est, merito lux dicitur. Et hinc surgit secunda ratio huius nomen clarurae, quia cum tale opus sentiat suam originem, quae lux est, lucidum sit, necesse est, clarum, splendens, caelestique fulgore decorum, ac pulchrum. Verè autem iustorum opera sic lucent, oculosque intuentium miro modo delectant. Ideo enim *sponsa Agni visa est ornata, & ornata byssino splendens, & candido, & declaratum est, quod byssinum iustificationes sanctorum sunt.* Hinc, & Sapientia luci comparata inuenitur prior. Initium autem, quod est perfectio sapientiae, est timor Dei, per quem reuerentiam intelligimus, obedientiam, atque cultum Dei, ut verè is solus sit sapiens, qui virtutem colit; neque enim aliud

7. Opus ergo, quod a luce veritatis procedit, & cuius primum agens Deus est, merito lux dicitur. Et hinc surgit secunda ratio huius nomen clarurae, quia cum tale opus sentiat suam originem, quae lux est, lucidum sit, necesse est, clarum, splendens, caelestique fulgore decorum, ac pulchrum. Verè autem iustorum opera sic lucent, oculosque intuentium miro modo delectant. Ideo enim *sponsa Agni visa est ornata, & ornata byssino splendens, & candido, & declaratum est, quod byssinum iustificationes sanctorum sunt.* Hinc, & Sapientia luci comparata inuenitur prior. Initium autem, quod est perfectio sapientiae, est timor Dei, per quem reuerentiam intelligimus, obedientiam, atque cultum Dei, ut verè is solus sit sapiens, qui virtutem colit; neque enim aliud

Gen. 1. 5. ut visibilia quaedam, atque clara, quae spectanda proponeret vniuersis. Opus ergo, quod a luce veritatis procedit, & cuius primum agens Deus est, merito lux dicitur. Et hinc surgit secunda ratio huius nomen clarurae, quia cum tale opus sentiat suam originem, quae lux est, lucidum sit, necesse est, clarum, splendens, caelestique fulgore decorum, ac pulchrum. Verè autem iustorum opera sic lucent, oculosque intuentium miro modo delectant. Ideo enim *sponsa Agni visa est ornata, & ornata byssino splendens, & candido, & declaratum est, quod byssinum iustificationes sanctorum sunt.* Hinc, & Sapientia luci comparata inuenitur prior. Initium autem, quod est perfectio sapientiae, est timor Dei, per quem reuerentiam intelligimus, obedientiam, atque cultum Dei, ut verè is solus sit sapiens, qui virtutem colit; neque enim aliud

7. Opus ergo, quod a luce veritatis procedit, & cuius primum agens Deus est, merito lux dicitur. Et hinc surgit secunda ratio huius nomen clarurae, quia cum tale opus sentiat suam originem, quae lux est, lucidum sit, necesse est, clarum, splendens, caelestique fulgore decorum, ac pulchrum. Verè autem iustorum opera sic lucent, oculosque intuentium miro modo delectant. Ideo enim *sponsa Agni visa est ornata, & ornata byssino splendens, & candido, & declaratum est, quod byssinum iustificationes sanctorum sunt.* Hinc, & Sapientia luci comparata inuenitur prior. Initium autem, quod est perfectio sapientiae, est timor Dei, per quem reuerentiam intelligimus, obedientiam, atque cultum Dei, ut verè is solus sit sapiens, qui virtutem colit; neque enim aliud

Apoc. 19. 8. *sponsa Agni visa est ornata, & ornata byssino splendens, & candido, & declaratum est, quod byssinum iustificationes sanctorum sunt.* Hinc, & Sapientia luci comparata inuenitur prior. Initium autem, quod est perfectio sapientiae, est timor Dei, per quem reuerentiam intelligimus, obedientiam, atque cultum Dei, ut verè is solus sit sapiens, qui virtutem colit; neque enim aliud

Sap. 7. 29. Initium autem, quod est perfectio sapientiae, est timor Dei, per quem reuerentiam intelligimus, obedientiam, atque cultum Dei, ut verè is solus sit sapiens, qui virtutem colit; neque enim aliud

est huiusmodi sapientia, quam virtus, iustitia, & obseruatio mandatorum Dei.

Prou. 3. 17. Ideo legimus de sapientia: *Via eius, via pulchra, & omnes semite illius pacificae,*

Eccli. 24. 24. & ipsa de se: *Ego mater pulchra dilectionis, & timoris, & agnitionis, & sancta spei.* Et quæ alia est nisi virtutis pulchritudo, de qua laudantur cælestes sponsus, & sponsa: certè spiritualement hanc speciem spectabat canens Propheta de Christo.

Psal. 44. 3. *Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis. Specie tua & pulchritudine tua intende, prospere procede, & regna.* Eandem pariter Christus Ecclesiam suam compellens. *Quam pulchra es (inquit) amica mea, quam pulchra est Totapulchra es amica mea, & macula non est in te. Quid igitur mirum si se diligant?*

Cant. 4. 1. 7. Hinc Paulus: *Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vite, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, neque rugam, neque aliquid huiusmodi, sed, ut sit sancta, & immaculata.* Vides Paulum de pulchritudine sanctitatis eam commendantem, quam Christus summè diligit. Num ergò bona opera, lucis nomine non debent appellari, quæ omnes suo splendore delectat?

Eph. 5. 25. Tanta verò bonorum operum splendens species, & forma virtutis est, atque potentia, ut non Christum modò, sed etiam probos viros, sed omnes prorsus etiam facinorosos in sui amorem illiciat. Homines virtute præditi ab omnibus diliguntur, laudantur, habentur in pretio. Neque causam aliam, cur aliquis odio habeatur, spernatur, euitetur, quisquam proponere consuevit, nisi quia malus est, vitiosus est. Nam & pessimi Iudæi hoc Christo Domino impingebant. *Nos scimus, quia hic homo peccator est.* Si non esset hic malefactor, non tibi tradidisset eum. Blasphemauit. Reus est mortis. Et propterea hoc est bonum nomen, quod proferendum censet Salomon diuitijs multis. *Melius est (inquit) bonum nomen, quam diuitia multa: super argentum, & aurum gratia bo-*

Ioh. 9. 24. 18. 30. *na.* Hebræa non habent bonum, sed simpliciter, melius est nomen, pro quo tamen intelligunt famam, qua quis bonus, sapiens, fortis, & huiusmodi prædicatur. Hæc enim fama gratum reddit hominibus vitum studiosum, ac sanctum. Ideo sapiens addit. Gratia super aurum, & argentum bona est, sicut enim nomen super diuitias multas bonum est (sic enim Hebræi circumloquuntur comparatiua, quibus carent) sic gratia, qua quis Deo, & hominibus gratus est, bona est super quæcumque pretiosa, secundum quem sensum infra dicit idem sapiens. *Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur: de panibus enim suis dedit pauperi.*

Secundò igitur videamus, quid ex hoc conficiatur, ut scilicet homines huius lucis atque pulchritudinis studium debeant adhibere; quando inter laudes virorum gloriosorum, & hoc ponit alter Sapiens. *Homines diuites in virtute, pulchritudinis studium habentes, pacificantes in dominibus suis.* Iis eisdem duabus rationibus, quibus iustitiæ opus lux dicitur, ostensum est, excitari ad cultum virtutis deberi hominem. Quarum prima fuit, quod opus illud ex veritate, & ex Deo progignitur. Quando Deus populum suum sponsæ, atque vxoris dignatur nomine, num fuerit absurdum, iustitiæ fructuose & opera, cõmunes filios appellare Dei, & viri iusti: *Respice (inquit Psaltes) in seruos tuos Domine, & in opera tua, & dirige filios eorum: Et sit splendor Domini Dei nostri super nos, & opera manuum nostrarum dirige super nos.*

Cur enim & sapientia se dicit matrem dilectionis, aliarumque virtutum, fructusque suos, qui sunt iustitiæ nostræ, vocat generationes suas? *In me (inquit) gratia omni via & veritatis, in me omnis spes vite, & virtutis.* Transite ad me omnes, qui

Prou. 22. 1. *qui*

9. **Eccli. 44. 6** **Psal. 89. 16** **Eccli. 44. 6** **Psal. 89. 16** **Gen. 25.**

9. **Eccli. 44. 6** **Psal. 89. 16** **Eccli. 44. 6** **Psal. 89. 16** **Gen. 25.**

9. **Eccli. 44. 6** **Psal. 89. 16** **Eccli. 44. 6** **Psal. 89. 16** **Gen. 25.**

qui concupiscitis me, & à generationibus meis impleremini. Hæc autem, quæ hic loquitur, & increata intelligitur, & creata sapientia. Deus enim qui est increata sapientia, generat, & producit opus bonum. Quod idem generat, & creata in hominum mentes infusa, qua & docentur, & mouentur, vt benefaciant.

10 Quod ergo ab vtraque factum est, vtriusque & generatio est, & proles. Et hæc est ratio firmissima, quam obrem Deus animæ decorem concupiscat, qui profectò alius non est, quam speciositas sapientiæ.

87. 7. 29. *Est enim hæc speciosior sole, nempe, vt cum ea, veluti sponsa coniungatur, ad prolem hanc sanctarum virtutum procreandam. Nam si decore isto careat, sterilis est, vt opus veræ iustitiæ producere non sit potens, in cuius tamen genituræ adiutorium facta est mulier: quod quidem adiutorium, vt viro simile sit, decretum est. Vir autem iste sapientia est increata; ergo & anima illi coniungenda sapiens esse debet. Propterea, quæ vitia sequitur, ab illo repudiatur, vt est in Propheta. Ipsa non uxorem, & ego non vir eius, auferat fornicationes suas à facie sua, & adulteria sua de medio vberum suorum.*

11 Hinc ergo ratio trahatur, cur bene faciendum sit, nempe ob nobile connubium, & ob communem filium. O quanta dignitas! o quanta fœlicitas, consortem esse Diuinæ naturæ, Deoque ipsi coniungi, vnaque sic constringi, vt cum veritate dicatur. *Dilectus meus mihi, & ego illi, laua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Et verè iam sint non vna caro tantum; sed etiam vnus spiritus. O homo si scires donum Dei, & quis est, qui tecum contrahere vult cœlestis coniugium, nunquam deheres a bono opere, in quo, Deo adhæret anima, tanquam sponsa in cubili suo. Quæ mulier habens drachmam consilii, atque sapientiæ, si esset nuptura, nollet cum summo, atque omnium principe nuptias obire? An non libentissimè relinqueret patrem, & matrem, vt tanto coniugi dulciter adhæreret? An non obliuisceretur populum suum, & domum patris sui, ita quod si diceretur illi, sicut Rebecca dictum est. *Vs*

ire cum homine isto? non statim responderet. *Vadam?* Sed nos ignoramus, quid agere debeamus.

Sed & hoc auget rationem istam, quod sterilis non est in eis, qui hoc sacro coniugio copulantur. Nam copula ista nunquã est sine conceptu, nunquam sine prole, eaque digna tantis parentibus. O excellentissimum opus, quod cum Deo patrat ab homine iusto. De sole sapiens scriptum est. *Vas admirabile, opus excelsi.* Sed excellentius est opus istud. Illud est opus nature, hoc gratiæ. De cœlis scriptum est. *Ipsi peribunt, tu autem permanebis, & omnes sicut vestimentum veterascent.* At opus bonum, quod est iustitia, permanet in sæculum sæculi. Pondera tu valorem boni operis, & intelliges, quod omnis ponderatio non est digna continentis animæ. Nam virtus prodians ab anima continente, & casta generatione, quam solam sibi assumit sponsam Rex vniuersæ terre, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Sed hoc quia etiam in sequenti ratione clarius elucescit, ad illam transeamus.

Lucem diximus appellari opus bonum ex hoc, quod cum a luce Diuinæ sapientiæ ortum habeat, claritatem quandam secum affert, pulchritudinem, atque splendorem, vt lux videatur iure posse denominari. Quæ claritas multum allicit homines ad ipsius operationem. Si enim ex hoc placeat homo hominibus, ipsiq;, & Deo gratus est, & carus, cur ipse sibi non placeat? Paulus, qui sedulo cauens quidquid meriti posset cuiusque displicere, iuxta quod dicebat. *Sine offensione estote Iudæis, & Gentibus, & Ecclesiæ Dei, sicut & ego per omnia omnibus placeo.* Ita sibi in beneficiis placere studebat, vt gloriaretur in infirmitatibus, ac tribulationibus suis, quæ illi essent occasio exercendæ virtutis, quæ illum sibi ipsi gratum redderet, atque placerentem: cuius idcirco verba sunt illa. *Placet mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo: & certè dici non potest quanta sit animi quies, ac delectatio, vbi est conscientiæ serenitas. Ad hoc enim verum, plenumque gaudium, frequentif-*

manos suadet Diuina Scriptura, iubens, ut in Domino gaudeamus, atque ut gaudium nostrum sit plenum, flagitemus.

Isai. 46. 11. Propterea qui vocauit ab oriente iustum, ut sequeretur se, posuit quicquid, ut lapidem primarium in domo sua, vnigenitum filium, quem non ex voluntate carnis genuit, sed ex vi promissionis, iussit, ut

Gen. 17. 19 Isaac appellaretur. Habuit quidem Abraham, & alios filios, ut Ismaelem, & qui ex

Gen. 21. 6. Cetura nati sunt illi; Isaac tamen à Deo ipso vnigenitus dicitur. Eumque voluit Isaac appellari, quod est gaudium, quia hunc solum genuit ex diuina promissione,

Gal. 4. 24 quasi ex spiritu. Vnde & à Paulo dicitur natus secundum spiritum. Hunc solum voluit esse proprium semen sancti Patriarchae, in quo diuina implerentur promissiones. Quid quæso hoc docemur mysterio? Isaac filius est iusti, propter quem

Genes. 17. fides illius reputata est ad iustitiam. Hoc est opus bonum, ex fonte procedens veritatis, atque iustitiae. Hoc solum genitoribus

17. 18. 10. trisum conciliat. Risit Abraham, risit Sara, audientes promissionem de illo. Risus merito dicitur est filius ille, gaudium merito dicitur opus iustitiae: atque ideo dicitur lux.

Eccl. 11. 17 Quia lux oculorum lætificat animam, & dulce est lumen, & quando lux

Psal. 96. 11 orta est iusto, tunc restit corde lætitia orta est.

13 Heu! homines, quid queritis aliud in hoc mundo nisi gaudium? nisi delectationem? nisi voluptatem? rectè. Ad hoc enim nati sumus, hic est finis. Vnde fidelis seruo, qui bene se gesserit in obsequio Domini, dicitur ab eo. *Eugè serue bone & fidei, intra in gaudium Domini tui.* Sed

Mat. 25. 21 quam via peruenitur ad gaudium? Certè non per aliam, quam per bona opera. Facias quidquid velis, sollicitus sis erga multa, & plurima; ex vno hoc quod est opus bonum, qui est vnigenitus, gaudium erit tibi semper. Numquid non obseruasti, quod ex Ismaele durities cordis contigit Abraham? Dixit ei Sara. *Eiice ancillam, & filium eius: & dnrè accepit hoc Abraham pro filio suo.* Quidquid aliud facias præter opus bonum, quidquid secundum carnem (nam Ismael, teste Apostolo,

natus est secundum carnem) spinas, & tribulos germinabit tibi. Id tibi procul dubio eiciendum erit, si id feceris per obedientiam, sicut fecit Abraham, molestia illa liberaberis. Audies enim dicentem Deum. *Non tibi videatur asperum super puero: Si id exequi detractaueris, inuitus id patieris.*

Quid aliud intendit Salomon in parabola illa. *Qui calumniatur pauperem, ut auget diuitias, dabit ipse ditiori, & egebit?* Quid putabas? augere diuitias? dicere animæ tuæ; Requiesce, bibe, & epulare: sed auolabunt hæc diuitiæ tuæ, facient sibi pennas, & fugient à te. Tu eiciis opus secundum carnem, dabis ditiori te. Necessitate coactus, ut in eas gratiam poteritorum, & ab iis protegeris, dabis münera, vel etiam à principibus spoliaberis, ut in egestatem decidas. Sed vnde cunque id eueniat, non

Prover. 11. 4 proderunt diuitiæ in die ultionis, quando rationem illarum reddes, quando redimet Dominus pauperem à calumniis hominum, & à diuitum oppressione. Vocauit Dominus Abraham ab Oriente propter semen sanctum, propter vnigenitum: ut in semine eius benedicerentur omnes gentes, & nos vocati sumus, ut Deo seruamus in sanctitate, & iustitia, & gaudeamus in Domino semper. Hoc igitur exequamur.

SECUNDA PARS.

Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Verba ista in pauperem respiciunt, qui à diuitie suscipit diuitias gratiæ, vnde sustentet paupertatem suam, vel etiam ex iis, & ipse ditescat. Duo autem tanguntur ad illum pertinentia, nempe, ut videat iustorum opera, & ex iis glorificet Deum Patrem. Vbi imprimis nobis occurrit proverbium Salomonis. *Noli esse amicus homini iracundo, neque ambules cum viro furioso: ne forte disces semitas eius, & sumas scandalum animæ tuæ.* Homo est animal sociabile, facile ab his trahitur, quibuscum vitam ducit, & ad consuetudinem illorum facile inclinatur. Ideo saluberrimum documentum est, ut ab iis elongetur, qui

14

Prover. 21

ne 24.

sua

sua necessitudine ad malum trahunt: Is
 verò adhareat, sitque familiaris, quorum
 15 iusta sunt opera, & recta consilia, vnde
 melior fiat. Ideò Salomon causam ex-
 pressit, quare ab iracundo, & furioso re-
 cedere debeamus. *Ne forte (inquit) dicas*
semivus eius, & sumas scandalum anima
sua. Ne & tu iracundus fias, atque furio-
 sus, quod tibi erit in scandalum, vt cadas.
 Specialiter iracundos euitare monet, tum
 quia frequens præbent exemplum iracun-
 dia, tum quia etiam occasionem præbent
 irascendi his, quibuscum habent necessi-
 tudinem, illos sepe suis offensionibus ir-
 ritando, vt sic dicamus, ab iis potissimum
 elongari, quorum consuetudo propen-
 sius ad peccandum prouocat. Propterea
 Dominus vult seruos suos cœlestis con-
 uersationis radios quocunque diffunde-
 re, vt omnibus pateant bona opera, quæ
 inuenientes ceteri folerter imitentur, vt me-
 ritò fideles ab Apostolo vocentur lumi-
 naria. Dicit enim. *Sitis sine querela, &*
simplices filii Dei, sine reprehensione in me-
dio nationis praua, atque peruersa: inter
quos lucet sicut luminaria in mundo. At-
 que ita inexcusabiles si sint, qui lucem o-
 dio habentes operibus instructuosis reab-
 2. Cor. 14. brarum potius delectantur. Hoc est e-
 nim quod dixit Apostolus. *Deo gratias,*
qui odorem notitiæ suæ per nos manifestat in
omni loco: quia Christi bonus odor sumus
Deo in iis, qui salui sunt, & in iis, qui pe-
reunt: alii quidem odor mortis in mortem;
alii autem odor vitæ in vitam.

Intelligat ergo populus Christianus,
 quid illum maneat nempe mors, nisi vi-
 deat bona opera iustorum ad faciendum
 ea; & quam graue iudicium illi immi-
 16 neat, si ab his oculos auertens, ad fabulas
 conuertatur, & ad ea, quæ sibi noxia sunt,
 intendat vultum suum. Quod certe et-
 iam contra ipsam naturam est, quæ pul-
 chris delectatur, quæ auersatur turpibus,
 quæ offenditur indecoris, ac vilibus. Sues-
 lutum quarunt in quod inuoluantur. Dæ-
 mones, ne sic inquinarentur ingressi in
 porcos, in mari potius demergi cum illis
 vulerunt. At tu miser in caeno delectaris,
 & in vitiorum sterquilinio auidius perspi-

cis, & quaris, quæ offendunt intuirum
 magis quam quæ recreant.

Quod est mali animi certum si-
 gnum. Inter similia enim plerunque ac-
 cenditur amoris flamma. Malus itaque
 malis oblectatur. Vnde crabrones, qui
 è stercore nascuntur, in stercore volu-
 tantur maximè. Hac ratione, amici Iob
 cum in viro videre potuissent illius vir-
 tutes, quas ipsemet eorum importuni-
 tate coactus recenset, & scriptura ipsa
 refert, vocans illum *simplicem, rectum, ac*
106 37. timentem Deum, atque à malo recedentem;
Iob. 1. 7.
 versi sunt magis ad ea, quæ mala ipsi re-
 putabant eidem obiectanda, & exprobran-
 da, quasi & atrociter infortunia ferret,
 quasi illa sibi comparauerit iniquitati-
 bus suis. Adeò, vt qui tertius loquu-
 tus est, dixerit, quod *multò minora exi-*
Iob 11. 6. gerentur à Deo, quam illius iniquitas me-
ruiisset. Quin & Satan ipse aures auertens
 à laudibus quas Deus dabat sancto viro,
 vituperationes ingessit etiam falsas. Dixit
 quippè illi DEVS. *Nunquid considerasti*
Iob 1. 8. seruum meum Iob: quod non sit ei similis
in terra, homo simplex, & rectus, ac ti-
mens Deum, & recedens à malo? At ho-
 stis ille pessimus. *Nunquid Iob frustra ti-*
met Deum? nonne tu uallasti eum? &c.
Et possessio eius creuit nimis? Sed extende
paululum manum tuam, & tange cun-
cta, quæ possidet, nisi in faciem benedixerit
tibi. Ita faciunt Satanicis viri, quarunt
 in proximo quod arguant, & si non in-
 ueniunt, fingunt. Quin & quæ sim-
 pliciter, studioseque facta sunt, malè,
 vt reprehendere possint, interpretantur.
 Id quod cum Dauide, & nunciis eius
 peruerse sentiens fecit Rex Ammonita-
 rum. *Misit namque Dauid ad Regem con-*
1. Reg. 10. solans eum per seruos suos super patris in-
2. teritu. Quam legationem in prauum su-
 mentes principes filiorum Ammon, ar-
 bitrati sunt, quod esset facta, vt inue-
 stigaret, & exploraret ciuitatem, ad e-
 uertendam eam, quod illorum interioris
 causa fuit. Iuxta ergo Domini nostri do-
 ctrinam videant homines hominum o-
 pera bona, eaque studiosius contemplan-
 tur.

Atque

Atque proprium naturalemque fructum inde carpentes (quod erat secundo loco videndum) Patrem honorificent, qui in cœlis est. Quem securus Petrus his verbis fideles cohortatur. *Carissimi obsecro vos tanquam aduenas, & peregrinos abstinere vos à carnalibus desideriis, quia militant aduersus animam; conuersationem uestram inter gentes habentes bonam: ut in eo, quod detrahant de nobis, tanquam de malefactoribus ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum in die uisitationis.* Glorificatur autem Deus per bona opera seruorum suorum. Primum ex hoc quod sanctitas illius clarescit, habeturque explorata, quæ est gloria maxima, quam Deus exigit ab operibus manuum suarum. Suam quippe potentiam, atque sapientiam in opere creationis patefecit, perpetuoque in creaturarum omnium moderatione manifestat.

Sed quod magis ad rem facit, sanctum uult Deus ab vniuersis cognosci, ac prædicari. Ideo cœlos novos parauit, ac terram nouam, ut qui in veteribus sapiens corde, ac potens robore fuerat agnitus, sanctus in nouis ab omnibus videretur, & laudaretur. Hinc est, quod in naturæ molitione suam sapientiam velut effudit super vniuersa, quæ fecit, ut in iis appareret illa quasi in imagine. Quod notauit sapiens de sapientia scribens. *Vnus est altissimus*

Eccl. 1. 8. creator omnipotens ipse creauit illam in Spiritu sancto & effudit illam super omnia opera sua. At verò, ut appareret in iustitia, &

19 sanctitate nouam creaturam iustitia asper-

2. Pet. 3. 13. tit, ac sanctitate dicente Petro Apostolo. *Nouos cœlos, & nouam terram secundum promissa ipsi expectamus, in quibus iustitia habitat.* Id quod & perfecte implebitur in perfectione iustitiæ, summæque ciuitatis cœlestis decore, sic continenter fit in noua creatura, quæ nouo spiritu augetur, nempe in fidelibus, qui depositi veteri homine nouum induti, renouantur de die in diem. Hi quippe sunt noui cœli, nouaque

2. Pet. 3. 13. *Leuit. 11. terra, in quibus iustitia habitat, qui obedi-*

44 *1. Pet. 1. 16. estote quoniam ego sanctus sum.* In his ergo reuelat Deus, notamque euidenter fa-

Ioã 12. 40. cit sanctitatem suam. Quod quia in ad-

uentu Sancti sanctorum maxime fecit, propterea Isaias, quando vidit gloriam ipsius Sancti, quem Pater sanctificauit, & *Ioan. 10. 36. misit in mundum: tunc audiuit primum cœlestes spiritus proclamantes. Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria eius.* Et hæc est gloria sanctitatis, non sapientiæ modo, aut potentia. Propter quod, ut eleuatum vidit illum Propheta, & excelsum, vidit tamen iis, quæ sub ipso erant, repletum templum, quod est sanctuarium, & locus sanctus eius, vbi sancta sunt omnia. Ex hoc ergo loco sancto eius processit gloria sanctitatis eius in omnem terram, de qua Ezechiel scripsit. *Egressa est gloria Domini à lumine templi.* Et audiuit. *Benedicta gloria Domini de loco suo.* Vbi obserua, quod apprensus Deus in hac gloria super quatuor illa animalia, populum instruit de sanctitate, arguens illius scelera, & prouocans ad virtutem, & fortè propter hoc Ioannes eadem quatuor animalia videns, illa pariter dicentia audiuit. *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens;* ut intelligamus tum Deum proclamari sanctum, quando Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, ut sanctificaret ipse sibi per suum sanguinem Ecclesiam, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ. Ex quibus omnibus conficitur, quod summa gloria, quam à nobis exigit Deus, hæc est sanctificatio eius, unde & docti sumus, & iusti, ut quotidie deprecemur. *Sanctificetur nomen tuum.* *Matt. 6. 9.*

Hoc verò potissimum fit in sanctitate, & iustitia seruorum suorum. Qui enim illos videt sanctos, colligit consequenter Deum esse sanctissimum, qui tales eligit sibi ministros, iuxta quod canit regius Propheta. *Domine, qui habitat in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam.* Hoc argumento utens Achior dux filiorum Ammon ad Holofernum ad hæc verba descendit. *Deus illorum (nempe Israël) odit iniquitatem.* Et propterea si populus Dei, vel quicumque seruus eius declinet ad iniquitatem, reputatur

atur ex hoc Deo iniurius, qui occasionem præbeat hominibus Deum blasphemandi. Sic reprehensus est Nathan Dauid. Blasphemare fecisti inimicos Domini. Et ad Rom. 2. 23. Iudæos dicit Apostolus. *Per prauaricationem legis Deum inhonoras. Nomen enim Dei per vos blasphematur inter Gentes sicut scriptum est. Scripsit quidem Ezechiel: Et ingressi sunt ad Gentes, & polluerunt nomen sanctum meum cum diceretur de eis. Populus Domini iste est.* Et subdit quod in sanctificatione ipsius populi, sanctificabitur nomen Domini. Et sanctificabo nomen meum magnum, quod pollutum est inter Gentes, cum sanctificatus fuero in vobis coram eis. *Effundam quippe super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* En manifeste quomodo sanctitas seruorum Dei Deum glorificat. Quomodo contra iniquitas eorum eum inhonorat. *Vidisti (ait Salomon) virum velocem in opere suo? coram regibus stabit, nec erit ante ignobilis.* Si reges ac nobiles seruis industriis delectantur, ac multo magis sanctis, ac puris, simpliciterque procedentibus. Vnde idem Salomon ibidem ait. *Qui diligit cordis mundiciam, propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem.* Et Rex Dauid. Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam; quanto magis delectatur Deus in sanctitate suorum, vt in iis honoretur & declaratur sanctus? ergo, & qui illum male viuendo inhonorant, sicut maxime offendunt, ita vehementer prouocant illius furorem, vt hoc pacto, nempe illos puniens honoretur; sic enim quoque declaratur sanctus, & odio habens iniquitatem, vt Achior declarauit.

Alterum modum glorificandi Deum per opera bona terigit Petrus, dicens. *Vt ex bonis operibus vos considerantes glorificent Deum in die visitationis: qui dies est, quando homo videns fidelium bona opera, corde compungitur recedens a malo: neque enim sine diuina visitatione hoc præstari potest. Qui sic ad Deum conuertitur, Deo se subdens gloriam Deo conciliat. Qui ergo forma existens sanctitatis ad sanctitatem illicit peccatores, Deum*

Tom. 1. Bellintani.

& in se honorat, & in illis. Idcirco Tobias *Tob. 13. 5.* benedicens Dominum hortatur concaptiuos. *Confitemini Domino filii Israel, & in conspectu Gentium laudate eum; quoniam ideo dispersit vos inter gentes, quæ ignorant eum, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum.* Regemque sæculorum exaltate in operibus vestris. O quanta bonorum operum excellentia, quando & Altissimum exaltant; illi dant gloriam, qui gloriosus est in semetipso; quæ Deum, cui soli honor est & gloria, honorant, magnificant, glorificantque. Regem (inquit) sæculorum exaltate. Regi sæculorum date honorem, sint opera vestra cælum ferentem sub pedibus eius. Vide quæso mysterium. Confirmato fœdere inter Deum, & populum per sanguinis asperionem, mox qui ascenderunt in montem, *vide. Exod. 2. 4.* runt Deum Israel, & sub pedibus eius, quasi opus lapidis sapphirini, & quasi cælum cum serenum est. Quin & reliqui viderunt Deum, & comederunt, & biberunt; opus illud coloris cælestis, nunquid non est illud de quo Apostolus. *Nostra autem conuersatio in cælis est. Vnde & Saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum? expectamus (inquit) quemnam? qui venturus est, nam si venturus non esset, frustra expectaretur.*

Ideo supra opus erant pedes illius, qui suo tempore descendit de cælo, quærens perditam ouem, quam in humeris reportaret in montes. Interim si opus nostrum sub pedibus eius est, illum exaltamus in opere illo. Vt ergo sit super cælos gloria eius, cælestis sit conuersatio nostra; sit quasi cælum cum serenum est; sit opus clarum, lucidum, manifestum, vt illud videntes homines glorificent Deum in die visitationis. *Lucent, inquit, lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona.* Hinc Iacobus. *Qui Sapiens, & disciplinatus inter vos? Quali dicat. Cui dici potest. Vos estis lux mundi? nam Sapiencia luci comparata inuenitur prior, nedum æqualis est luci. Talis sapiens, talis lux. Ostendat (ait Iacobus) ex bona conuersatione operationem suam in mansuetudine*

I Sapien-

- Sapientia. Non putet vi trahere homines ad Deum, non arbitretur se per potentiam Deum glorificare. *Mansueti hereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Audiamus ergo Apostolum. *Seruum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati, ne quando Deus det illis poenitentiam ad cognoscendam veritatem, & respiciant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur, ad ipsius voluntatem.* Vides Apostolum docentem mansuetudinem, quæ profectò est sapientia; mansuetudo, quoniam sapientia animus moderatur, & per hanc ducuntur infideles ad veram sapientiam, quæ est in cognitione veritatis? Sicut ergo cum modestia corripiendi sunt huiusmodi: Ità ex bona conuersatione illuminantur, quasi ex sereno cælo. Vnde *glorificent Deum in die visitationis.* Nempe vt Deus, qui pedes habet super opus cælestis, eo veniat, vbi opus illud dirigit. Dirigitur autem ad homines, quibus ex bona conuersatione ostendimus operationem nostrã in mansuetudine Sapientia. Ex hoc ergo visitantur ab eo, qui visitat plebem suam, & vocat non plebem suam, plebem suam. Hic enim dies est visitationis, in quo glorificant Deum, quem & Deum agnoscunt, & confitentur. Sic enim in Osee pollicetur Deus. *Dicam non populo meo, populus meus es tu, & ipse dicet Deus meus es tu.* An non glorificatur Deus in multitudine filiorum, quos suscitatur de lapidibus? Hoc autem tunc impletur; dicente Propheta, & referente Apostolo. Et erit in loco, vbi dicitur eis. *Non populus meus vos: dicitur eis.*
- Ro. 9. 25. Filii Dei videntis.*
24. O gloria glorificantium, & exaltantium Deum in operibus suis, quibus semen Dei multiplicant. Paulus quippe dicebat. *Vt Filios meos charissimos moneo. Nam in Christo Iesu per Euangelium ego vos genui.* At cui generauit? certe Christo. Nam in Christo Iesu (inquit) per Euangelium, ego vos genui. Ergo Christi sunt filii, quos suos filios vocat Apostolus. Nam & qui semen Abraham sunt; hi sunt filii DEI. Scribit enim Apostolus, *omnes filii Dei e-*

stis per fidem, qua est in Christo Iesu. Si autem vos Christi, ergo semen Abraham estis, secundum promissionem heredes. Qui ergo per bona opera ad Christum trahit homines; generat filios Dei, pater est filiorum Dei, & dum Deum glorificat, seipsum glorificat: nam honorificat eum Patrem, qui in cælis est.

Sed audio conquerentem DEVM 1. Reg. 2. contra Heli Sacerdotem. *Magis honorasti filios tuos, quam me.* Quid ergo? Te quidem decreueram honorare: te, domumque tuam assumens in ministerium meum. Sed absit hoc à me. Sed quicumque glorificauerit me, glorificabo eum. Qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. Qui sunt, qui Deum contemnunt? qui seipsum, aut quoscumque alios à DEO, præter Deum honorant, ij Deum contemnunt. Qui legem Dei propriae postponunt voluntati, ij Deum contemnunt. Et quid emolumenti consequuntur, qui quaerunt hominum gloriam non DEI? Audi Salomonem. *Ne gloriosus appareas coram Rege, & in loco magnorum ne siteris. Melius est enim vt dicatur tibi. Ascende huc, quam vt humiliaris coram principe.* Intelligisne quæ legis? aduertis quod Sapiens humiliationem, & confusionem magnam, quæ ipsa sit coram principe, iis comminetur, qui se gloriosos ostentant, qui magnorum occupant loca? Quid ergo illis eueniet, qui Deo ipsi seipsum anteponunt? si gloriam quaeris, cur ignominiam tibi creas? si in altum cupis ascendere, cur tuam turpitudinem imprudens manifestas? putas inaniter dictum. *Ne ascendas per gradus ad altare meum; ne reueletur turpitudinis tua.* Ascensus turpitudinem manifestat, humilitas illam velat, ac tegit. Et quare ascensus maxime ad altare prohibetur? Quia dixit Salomon. *Ne gloriosus appareas coram rege, ne te (inquam) in conspectu Dei velis exaltare.* Puta, quod soli Deo est honor, & gloria, Recole Abraham humilitatem, qui dicebat. *Loquar ad Dominum eum sim puluis, & cinis?* Audi Iacobum Apostolum. *Humiliamini in conspectu Dei, & exalabit vos.* Ad altare accede, sed non per gradus. Diuina

Diuina pertracta, sed humiliter. Cogita magnitudinem Dei, & prauitatem tuam, ad ima descende, & exaltaberis, & nunc, & in perpetuum.

Quoniam antecedens ista Concio longior euasit, quam constitueram, placuit hanc breuissimam subtexere.

CONCIO TERTIA.

ARGUMENTVM.

Duplici ratione ostenditur Apostolos esse salem & lucem. Altera est bonum nostrum, altera est ipsius Creatoris gloria.

HARA est adeo laus sanctorum virorum altissimo Creatori, vt ipsemet ore proprio illam exequatur, ipsos celebras, atque commendans. Quod inde patet, quod Deus etiam Satanæ dixit. *Nunquid considerasti seruum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus, ac timens Deum. Et recedens a malo? Sapientia item, quæ ex ore Altissimi prodit sic hortatur. Laudemus viros gloriosos. Eademque Sapientia incarnata suis Ioannem Baptistam extulit præconiis. Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? hominem mollibus vestitum? Prophetam? etiam dico vobis, & plusquam Prophetam. Hic est enim de quo scriptum est Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam Amen dico vobis Non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista, & hodie suos compellens Apostolos dicit aperte. Vos estis sal terra. Vos estis lux mundi.*

Ratio verò cur id faciat Deus, duplex est, Altera bonum nostrum est, altera ipsius Creatoris gloria. De prima ait homo in

Psalmo. *Mibi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus.* Quid est mihi, nisi ad meam vtilitatem, in profectum meum? Nam quousque putes, mihi, id est à me intelligi, obstant sequentia verba. *Nimis confortatus est principatus eorum.* Neque enim potestas principatus ab hominibus collata est, sed à Deo ipsis Apostolis: collata est tamen propter homines, vt qui principes essent, simul essent & seruatorum. Id quod alio in Psalmo ostendit aperte idem Propheta. *Constitues eos principes super omnem terram, memores erunt nominis tui: propterea populi confitebuntur tibi.* Mihi ergò, id est, propter me honorati sunt amici tui Deus, vt inde ego salutem consequi possim. Rationem alteram nihilominus à Psalme habemus, qui postquam quæsiuit. *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requiescet in monte sancto tuo?* Audit responsum. *Qui opprobrium non accepit aduersus proximos suos. Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus. Timentes autem Dominum glorificat.* In tabernaculo Domini, & templo, quod erat in monte, Deus adorabatur, & honorabatur. Cuius honoris exhibitione is solus erat dignus, qui iniuriam proximo non inferebat, sed neque ab aliis ferebat illatam, neque honorem dabat indignis, quin potius huiusmodi ducebat pro nihilo. Contra verò Sanctos, qui Deum colerent, & glorificarent, ipse glorificaret. Ergò laus, & gloria Sanctis ab eo tributa in Dei gloriam terminabat.

Duo ista bona, quæ sanctorum efficit laus, ex ipsa, quam Christus Apostolis tribuit, laude videmus proficisci. Et primū quidem, quod bonum nostrum est, inde apparet, quod eos nō absoluta commendatione attollit, veluti si diceret, Vos estis Sapientes, Vos fortes, Vos clara lux: sed sic eos commendat, vt illorum perfectio ad aliorum profectū referatur. Vos (inquit) estis sal terra. Vos estis lux mundi. Ele est (inquā) ad condicendā terrā, ad mundū illuminandū. Hoc autē egit, vt corū excellentiā ad nos pertinere faceret certiores. Salis virtus res a corruptione seruat maximē, q̄ facile sine illo corrumpetur. Omnis au-

Pf. 138. 17.

Pf. 138. 17.

Pf. 44. 17.

Psal. 14. 1.

Gen. 6. 12.

tem caro corruerat viam suam, & infestam Pf. 105. 39. cta erat terra in sanguinibus. Mundusque
1. Ioan. 5. 19. totus positus in maligno. Is autem de quo
Deo dictum est. Non dabis sanctum vi-

dere corruptionem. De caelo, ubi omnia
Eph. 4. 22. incorrupta sunt, descendens, terrae iam
intulit corruptionem, expolians veterem
hominem, qui corrumpitur secundum
desideria erroris, & nouum induens, qui
nedum non corrumpitur; sed renouatur
magis de die in diem, vt integer seruetur,
& incorruptus in die Domini nostri Iesu
Christi. Ergo tanti sui operis ministros, &
coadiutores salem vocat merito. Qui sal
propterea quod non de mari sumptus est,
verum de caelo descendit; non futuram
modo, verum, & extantem iam pellit cor-
ruptionem. Alioqui cur Apostoli vocant
ad poenitentiam? cur hortantur sequestra-
tionem a mundo? veteris hominis depo-
sitionem? cur baptizant in remissionem
peccatorum? Sal ergo terrae sunt Apolto-
li, quia incorruptos efficiunt terrenos,
homines: & lux itidem mundi, quia mun-
dum alioqui tenebris obrutum, radijs il-
luminant suae claritatis.

Hoc autem duplici modo praestant,
tum videlicet oratione, tum actione; ver-
bo, & opere; quae duo, vt simul coniuncta
sint, opus tñ, aliquo modo, sermonē præ-
cedere videtur: nam quos sanctos existi-
mamus, hos libentius auscultamus. Sic n.

Mat. 6 20. de Herode legimus. *Herodes metuebat Io-*
annē. sciens eum iustum, & sanctum, & li-
benter eum audiebat; metuebat, id est, reue-
rebatur, colebatque ob eius sanctitatem,
propter quae libenter etiam audiebat illum.
Manifestum est autē studiosos homines
ab hominibus haberi in pretio, ac diligi.

Ruth. 3. 11. Sic Ruth a focu dilecta est, a Booz, a toto
populo, cui propterea ille dixit. *Scit omnis*
populus mulierem te esse virtuosam & hoc in-
tendit Dominus, Apostolos debere præ-
stare salem, & lucem. Sal enim si fuerit in-
fatigatum, conculcatur ab hominibus, quia
homines, qui alijs exemplo salire debent;
si contra faciant, ab hominibus despiciun-
tur, & ita conculcantur. Lucis vero pro-
prium est splendescere, resplendant ergo
opera vestra bona, ex quibus homo co-

gnoscitur; veluti ex fructibus arbor, vt ea
videntes homines, vosque; ob illa suspicien-
tes, & admirantes, exurgat in laudem Dei,
qui vos vocauit in admirabile lumē suum
Ex quo fit consequens, vt vestram doctri-
nam accipiant, nō vt verbum hominum,
sed vt est verē verbum Dei: quo rursus vt
sate, & sole illos condiciatis, & illustretis.

Sed heu! vae mundo à scandalis, quae ab
ijs ponuntur ante homines, quibus ex of-
ficio incumbit esse alijs forma bonorum
operum. A quibus Salomon hoc Prouer-
berbio nos elongat. *Noli esse cum his, qui*
designant manus suas, & qui vadit se offerre
pro debitis: si enim non habes vnde restitu-
as, quid causae est, vt tollat operimentum
de cubili tuo. Vide Sapientiam vini huius,
dehortantis à societate obligantium se
radimonijs, atque velut ligantium manus
suas, easque confingentium; infect, te, si cum
his socieris, iam esse vnum ex illis. Sic do-
cens quod qui socius est criminosis, cri-
minosus & ipse proculdubio fiat; & detri-
mentum, quod criminibus debetur, illum
certo maneat.

SECUNDA PARS.

Bonum aliud, quod ex sanctorum cō-
mendatione proficiscitur, illud est, quod
Dominus in fine explicauit: *Et glorificent*
Patrem vestrum qui in caelis est. Gloria vi-
delicet Dei: sicut enim radi⁹ à Sole fluens
illius claritatem manifestat: sic isti, qui
sunt lux de luce, generatē se principem
lucem, sua claritate monstrant, illam-
que oculis obijciunt insipientium, vt sa-
pientes fiant. Hic vero effectus cum præ-
cedentis fit finis, nunquam sine illo repe-
ritur. Semper enim Deus in bonis seruo-
rum suorum operibus glorificatur; quo
docemur ita proximi salutem quaerere, vt
hoc pacto Deus in sanctis suis lauderetur.
Quo facit lex, iubens in primitijs offeren-
dis, professionē Deo faciendam, eandem-
que pariter in separatione decimae tertio
quoque anno: qua vtraque; maxime Deus
glorificatur. Cū primitiae tñ directe intē-
dāt gloriam Dei, per illas namque rerum il-
larū ipse declaratur Dominus, quarū pri-
mitiae offeruntur. Decimarum autē elargi-
tio

Dicitur 26.2
 5.
 Dicitur 26.
 1.
 1. Cor. 10.
 11.
 1. Cor. 11.
 11.
 6.
 Rom 14. 13

tio apertè emolumentum spectat proximo-
 rum. Sic ergo lex. *Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cariallo accedeſq; ad Sacerdotes, & dices ad eum. Proſiteor hodie corà Domino Deo tuo quod ingreſſus ſum in terram, pro qua iuraviſt Patris noſtri, ut daret eam nobis Primitijs, & profeſſione teſtatur terrà illà Dei eſſe, ſibi tñ concessam ad poſſidendum, cuius itaq; Deus verus ſit primuſq; Dominus. De Decima vero. Quando compleveris decimã cunctarum frugum tuarum, anno decimarum tercio dabo Leuita, & advena, & pupillo, & vidua, ut comedant intra portas tuas. Loqueriſque in conſpectu Domini Dei tui. Attuli quod ſanctificatum eſt de domo mea; & dedi illud advena. Leuita, & pupillo, & vidua, ſicut iuſſiſti mihi. Ecce quomodo legationem; hanc in Deum refert, dicens. Sicut iuſſiſti mihi; addens quoque Non prateriui mandata tua, nec ſum obliuſ imperii tui. Hæc attendens Apoſtolus illos arguens qui vel comedentes, vel abſtinētes inſimulis proximis erant ſcandalo. Sic ſuam concludit orationem. Sive ergo māducatio ſine bibitū ſine aliud quid faciū, omnia in gloriam Dei facite ſine offenſione eſtote Iudaīs, & Gentibus & Eccleſia Dei, ſicut, & ego per omnia omnibus placeo, non quarens, quod mihi vile eſt, ſed quod multu, ut ſalvi ſiant. In quo manifeſtum eſt, quod ad vilitatem facim⁹ proximorum, id imprimis eſſe ad gloriam Dei, eamque nos in benefactis noſtris potiſſimum euidēter, & ex intentione Apoſtoli, illos maxime Deum inhonorare, qui hominibus, cuiuſcunq; ſint conditionis, præbent offendi- culum. Propterea namq; Apoſtolus omnes comprehendens dixit. Sine offenſione eſtote Iudaīs, & Gentil⁹ Eccleſia Dei. Hoc quaſo chariſſimi conſideremus, quæ ſcripſit Apoſtolus commemorantes, hortans fideles, ut ſcandalo nō ſint fratribus, vnde illam poſtea traxit vniuerſalem monitionem, ut non fratres modo ſcandalo non offendamus, verum neque Iudaos, neque Gentes. Dicit ergo. Ne ponatur offendi- culum fratri, vel ſcandalum: ſi enim propter cibum frater tuus ſcandalizatur, iam non ſecundum charitatem am-*

bulas. Noli cibo tuo illum perdere pro quo Chriſtus mortuus eſt. Non ergo blaſphemetur bonum noſtrum Rurſus. Peribit inſirmus in tua ſcientia frater, propter quē Chriſtus mortuus eſt. Sic autē peccantes in fratres & percutientes conſcientiam eorum inſirmã, in Chriſtum peccatū. Heu! ſi tam acriter illos Apoſtolus criminatur, qui vel manducando Idolothita, vel ea vitando proximum ſcandalizant: quid his diceret, qui cum apertis tranſgreſſionibus homines ſcandalizantes, eſſent perditionis illorum cauſa? & quot ſunt huiuſmodi in populo Chriſtiano? qui ſcandalizantur, inſirmi ſunt, ut ait Apoſtol⁹; paruli ſunt, ſicut Chriſtus illos appellat. Sed quid ait Salomon? Ne attingas paruulorum terminos, & agros pupillorū ne introeas. Propinquus enim illorum fortis eſt: & ipſe iudicabit contra te cauſam illorum. Si agrum nō licet diripere paruulorum, quanto minus animam, conſcientiam, ſalutem æternã? Nunquid contra huiuſmodi direptorem omnipotentis non deſeruiet indignatio? Itaq; qua pacis ſunt ſectemur: & qua ad iſtationis ſunt, in inuicem cuſtodiamus.

MORALE.

HEU! quam ab hac doctrina Domini diſcordat vita noſtra? quam ab illius verbis diſtāt mores noſtri: ſalem vult nos eſſe ſolem conſtituit populum ſuum, qui ceteros ſaliat, qui ceteris luceat; & nos tamen in ſterquilinio manemus infulſi, & in abſcondito tenebroſi. Sed ò vti- nam nobis ipſis proſpiceremus, & eſſemus eiufmodi, ut verè ſal eſſemus terræ, ſol mundi. Intra nos ſapidi, extra nos lucidi, terra quid inſpidius? mundo quid obſcurius? ſed terrena ſi ſapis, ſaporem perdidit. Mundum ſi diligis, diligis tenebras magis quam lucem; amaritudine plenus, caligine circumfuſus. Videte vocationem veſtram fratres, videte conditionem, videte obligationem Delectationem quaeris? non abnuo, quia & in Domino iubemur delectari, & delectari nos Dominus in factura ſua. Sed vbi hanc tu expetis? in cubilibus, & in impudicijs? in commeaſtionibus & ebrietatibus? hæc non eſt vocatio noſtra.

vestra. Non enim vocavit nos Deus in im-
i. Thef. 4. 3. mundum, sed in sanctificatione, ut testa-
Luc. 14. 16. tur Apostolus. Et fecit quidem cenam ma-
 gnā, & vocavit multos, sed ubi recumbant
Gen. 27. 25 cum Abraham, Isaac, & Jacob in regno coe-
 lorum, qui sic sobrii fuerunt, ut illorum me-
 dius Isaac, tunc prophetaverit, quando co-
 medit, & bibit; cibus sumptis, quibus libe-
 ter vesceretur & haulto vino repletus est
 Spiritu sancto & prophetavit, sic delecta-
 tus est in creatura, ut videret voluptatem
 Domini, & exultaret spiritus eius in Deo
 salutari suo. Et cur iuber Dominus, ut si-
 mus sal? ut saluti simus, conditi, sapidi,
Psal. 22. 5. & gaudio pleni. Et quid est illud: Para-
 sti in conspectu meo mensam aduersus eos,
 qui tribulant me? si aduersus tribulan-
 tes, ergo deliciosa est mensa, si acerbita-
 tes arceat; si quae fastidij sunt, rejicit, er-
 go delicijs affluit. Hoc explanat ipsa
Psal. 22. 5. propheta: Impinguasti in oleo caput meum,
 & calix meus inebrians, quam praeclarus
Luc. 7. 46 est: Pharisaeo dixit Christus. Oleo ca-
 put meum non unxisti. Erant unguenta
 ista ad confortandum, & delectandum.
Can. 1. 2. Inde illud. Unguentum effusum nomen
 tuum: Et aliud in Psalmo: Unxit te, Deus,
 Deus tuus, oleo latitiae pra consortibus tuis.
 Myrrha, & gutta, & cassia a vestimentis
 tuis, ex quibus te delectauerunt filia re-
Psal. 44. 8. gum. Et praeclarus calix inebrians, quam
 dulcis? quam blandus? quam dignus di-
 lecto ad ruminandum, & suaviter degu-
 standum? Ne igitur doleas, quasi per
 legem Christi, & voluntatem Dei auul-
 sus a delicijs sis, & delectationibus, au-
 diens: *Pro 8. 31.* Delicia mea cum filiis hominum?
 Beatus est in se ipso Deus, non deliciatur
 cum hominibus, quasi ab illorum vel
 consuetudine, vel plenitudine quidquam
 accipiat, gaudet de bono nostro. Si ape-
Apo. 3. 20. rueri mihi, cenabo cum illo, & ipse me-
 cum, vocat ad cenam suam, quam apud
 nos tamen celebrat, in mente nostra
 conuiuatur, deliciatur in cordibus no-
Mat. 16. 23 stris, & in consolationibus nostris dele-
 ctatur: & renuntiat tamen cenam istam
 magnam, & insulsa quaerunt, & amara,
Phi. 3. 28. terrena sapientes, & non quae Dei sunt,
 sed quae sunt mundi.

Mundus quidem abhorret crucem,
 spinas vitat, illa respuit, quae sensui sunt
 contraria. Hoc sapiebat Petrus animalis
 adhuc. Quamohrem audiens dicentem
 Dominum, quam oporteret eum multa
 pati, & occidi, coepit increpare eum di-
 cens. Absit a te Domine, non erit tibi hoc.
Mat. 16. 11 Cui propterea respondit Dominus. Vade
 post me Satana, scandalum es mihi, quia non
 sapis ea, quae Dei sunt, sed quae sunt hominum.
 Hic est humanus sensus, sapere seculare.
Matth. 20 Numquid & filij Zebedaei, quaerentes se-
 dere ad dexteram, & ad sinistram eius in
 regno suo, non sapiebant, quae carnis sunt?
 Audierunt ergo. Nescitis quid petatis, &
 ad calicis sui portionem amaram deligun-
 tur. Sed in his tamen cena est; delectatio
 est, & calix meus inebrians quam praeclarus
Psal. 22. 5 est. Quin in cruce promittitur paradysus,
Luc. 23. 43 in passionis initio datur panis pinguis, qui
 praebet delicias regibus, & in sepulchro
 fit ad vitam immortalem resuscitatio, &
 verè communicantes Christi passionibus
 gaudemus, & in deserto solitudinis man-
 na cibamur. Contra verò diuitiae spinae
Luc. 8. 16 sunt, teste veritate, & regaliam conuiuia
Hes. 1. 11 Valthi Reginae ad repudium sunt: Aman
Hes. 7. 1 principi ad suspendium, Amnon filio re-
2. Reg. 11 gis David ad interfectionem. Later sub
2. 8. melle venenum, cibus, quos comederas, euo-
Pro. 23. 1 mes. Patent ista sensui, quoniam ipsemet
 experitur, & si sensus deficit, ratio succur-
Rom. 7. 12 rat. Si mors per peccatum in hunc mundum
 intrauit, & non potest solui Scriptura. Qui
 quotidie peccamus, quotidie morimur.
Pro. 24 Septies in die cadet iustus, & resurget, impij
 autem corruiunt in malum. Quare cadunt,
 & corruiunt? quia adhæsit in terra ven-
 tereorum, terrenis applicantur, & quo-
 niam impetu acti concupiscentiae id faci-
 unt, non quieta ratione, ideo cadunt
 potius quam descendunt.
 Neque iustus ab hoc casu quotidiano
 alienus est, si frequens est & illius casus; sed
 quia iustus est, non corruiunt, non cadit pre-
 ceptis, non descendit ad inferos, leuiter in
 terram cadit, propterea, & resurgit facile.
 At impij corruiunt, decidunt praecipites,
 grauiori casu de sederationis, & potesta-
 tis derubantur: ideo in malum euentun-
 tur hu-

Prin. 24.
17.
1. Cor. 1. 33.
Dan. 13.
55. 59.
Matth. 24.
30.
10.
Psal. 39. 5.
100. 6. 6.

tur huiusmodi, vt non resurgant. Penam magis spectabat Sapiens, quam culpam cum hac diceret; subdit enim. *Cum cecideris inimicus tuus, ne gaudeas, & in ruina eius non exulet cor tuum. Ne forte videat Dominus, & displiceat ei, & auferat ab eo iram suam.* Iustus ergo tametsi aliquis sit, frequentem num euadit casum, quo iugiter homines affliguntur: cum autem id propter frequentes iniquitates eueniat, siue leues sint, siue graues; manifestum est, quod qui cogitat quae sunt mundi, diuisus est; & quo plus mundo adheret, eo diuisionem accipit maiorem. De senioribus quos decepti concupiscentia in qua fuerunt erga Susannam, num dixit a Deo missus Daniel iudex vni, & alteri? *Ecce Angelus Domini, accepta sententia ab eo, scindet te medium.* Hoc primo, alteri vero. *Magnet Angelus Domini gladium habens, vt feret te medium, & interficiat vos.* Et de seruo percutienti conseruos, manducante autem, & bibente cum ebriosis, Dominus ipse statuit. *Veniet Dominus serui illius, & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis: illic erit fletus, & stridor dentium:* vides, quod vbi maior est mundi cogitatio, ibi maior, accerbiorq; dimissio est: Diuidit ipse se homo, dum cogitat, quae sunt mundi, quia se & a charitate Christi, & a suo naturali instinctu, qui bonum spectat semper, separat, discordiamque ponit, ac diuisionem, in regno animae suae. Sed & Deus diuidet eum a bonis suis, vt illi bona non sint, quibus quo adheret magis, eo plus illa eidem aduersantur. Sicut si gladij cuspidem ventri tuo admoueas, maior adstrictio eum illo, maior est stringentis offensio. Sensus itaque & ratio concorditer clamant, quod ijs qui diligunt vanitatem, omnia, afflictio spiritus sunt, labor, & dolor.

Cum ergo ita res habeat, quid est, quod iis quoque filij imprudentes sunt, respicientes in vanitates, & insanias fallas? Nunquid poterit comedi insulsum, quod non est sale conditum? aut potest aliquis gustare, quod gustatum afferit morsem?

Natura resistit, contradicit sensus, renuit caro, mens resistit, & omnia, quae intra nos sunt, insulsa respuunt, & nociua. Quid hoc ergo quod hominum consuetudo per diuersa procedit? Lam dictis probatum est, factisq; probatur continuè, quod insulsa sunt terrena omnia, quod corruptentia sunt, atq; adeo afferentia mortem; alioqui non magna esset Apostolorum commendatio, qui sal a veritate vocantur, si sal esset mundus quoque; Et incondita tamen comedit hominum vniuersitas, & nociua persequitur, quae illi sunt ad exitium. Num clamabo? num vociferabor? num super montem ascendam ad locum editum, ibique exaltabo vocem meam contra insipientes hos, insipidos, inconditos, insulos? d vti nam sal, sit verbum Dei condians horum insipientiam. Habete in vobis sal, o mundanorum vniuersitas, & pacem habete inter vos. Sic veritas iubet, sic hortatur sic clamat. Qui in se ipso habet sal, cum aliis habet pacem, ideoq; non quaerit, quae sua sunt. Quod si fiat, iam est in terra pax hominibus, propterea quod iam sunt homines bonae voluntatis. Sed non est pax impiis (dicit Dominus.) Hi enim omnes quaerunt quae sua sunt, vnde bella, & lites. Non est felicitas, non est beatitudo: Si enim beati in via, qui ambulant in lege Domini, profecto qui operantur iniquitatem, non ambulant in vijs eius. Sunt autem via eius, via pulchra, & semita illius pacifica. Iniquitates iniquitates vestrae diuisionem faciunt inter vos, & Deum: vt non per vias illius ambuletis, neque pulchritudinem illius videatis, neque pacem habeatis. Non enim qui operantur iniquitatem in vijs eius ambulauerunt: quare via pulchra? quia dulces, quia delectabiles, quia immaculae. Noemi dicens. *Pulchram me me vocatis, sed amaram, infert in pulchritudine esse dulcedinem, qua quia erat vacua, Marah potius, id est, amarum expetit appellari. Discite veritatem, qui habitatis terram. Sapiens haec mulier, a re, quam habet in se, se mauult appellari, quam ab aduentitio nomine sibi exterius imposito. Et nos tamen amari,*

Marc. 9. 50
11.
Isa. 48. 22.
Psal. 118. 1.
Prou. 3. 17.
Ruth. 3. 16.
amara

amara sectantes, pleni amaritudine, pulchri volumus appellari, Christiani, fideles, probi, honesti. Litigamus, contendimus, belligeramus, & pacifici exquirimus appellationem. Non ita erit inter vos, sed qui voluerit dici pacificus, & dies videre bonos, inquirat pacem, & sequatur eam. Nam operantes iniquitatem, non ambulant in viis eius. Alioqui diligentes vanitatem, queritis mendacium. Sequentes vana in veritate, in mendaciis dicitis vos diligere veritatem. Verè amari, pulchros vocari desideratis.

12. Sed mementote quod salis Dominus lucem coniunxit. *Vos estis sal terra. Vos estis lux mundi.* Ergo, qui salis abiiciunt, lucem vna reiciunt, in tenebris versantur, tenebras diligunt magis, quam lucem. Verius indicat gustus, quam oculus, certius iudicamus de his, quæ gustu percipimus, quam quæ vultu. Ergo si errat gustus, deterius id faciet oculus. Ergo ubi non est sal, lux non est in eo. Quid mirum itaque, si huiusmodi ponunt dulce in amarum, & amarum in dulce? eadem enim sententia utrumque percutit vox prophetica. *Va qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* Ergo gustate, & videte. Cibum quem appetitis, quem manducatis si sit sale conditus, gustate, & iudicium facite. Error si sit in hoc iudicio, luce perquirite, claritate perpendite, & videte, ut verè sitis, & sal, & sol, prudètes, & sapientes, benè sentientes, benè intelligentes, Ita enim & vosmetipsos saluabitis, & fratres edificabitis, & glorificabitis Patrem vestrum, qui in cælis est, cui sit benedictio, & claritas. Vnde Domini & salus, & benedictio sit super vos. Amen.

Isa. 5. 20.

FERIA QVARTA DOMINICÆ PRIMÆ.

ARGVMENTVM.

Nolite putare quoniam veni solvere le-

gem. Matth. 5. De firmitate legis diuinae. De origine, de modo, & utilitate ipsius.

MAXIMA cuiuscunque rei laus est, & commendatio, quod durabilis sit, & æterna. Nam corruptibilitas, & mortalitas ex imperfectione est. Vnde, & mors ex peccato est, & corruptio ex formæ imperfectione, quæ suo contrario non valet resistere. Vnde res breui durantes vmbra comparantur. *Et fugit velut umbra.* Dicit patiens Iob. *Perfecta autem forma se in suo subiecto tuetur, hæc verò legis diuinae est singularis excellentia, quæ sic est manifesta, ut diceret Psalmorum author. Initio cognoui de testimonio tuo, quia in æternum fundasti ea.* Respicens enim legis tuæ principia, ac solida fundamenta, statim deprehendi illam nunquam esse casuram, sed perpetuò mansuram. Perspexi statim, ut illum obieci oculis meis, illius continentiam, nempe, ut scribit sapiens, *eruditionem doctrinæ, iustitiam, & iudicium, & æquitatem.* Ex quibus cognoui, quod in æternum fundata sit lex. Cui propterea adhesi, ut non perirem. Tu ergo Domine vide humilitatem, id est, fragilitatē meam, tentationes, impulsus qui mihi inferuntur, ut cadam, & ex his periculis eripe me. Quia legem tuam non sum oblitus. Si rei mansuræ in æternum firmiter hæreo, adeo ut illius nunquam obliuiscar: igitur conserua me Domine. Hoc intendit Dominus asserens tantæ legem esse firmitatis, ut iota vnum, aut vnus apex a lege non prætereant, donec transeat cælum, & terra. Cælo enim & terra transeuntibus lex manet in perpetuum. Quoniam ergo hoc bene intelligere, atque considerare magnæ est utilitatis. Istam diuinæ legis firmitatem consideremus.

Atque de ea potissimum attendamus tria. Rationem, modum, & fructū. Quæ videlicet sit origo, & causa cur lex Domini maneat in æternum, quo pacto tandiu duret, quid inde nobis proueniat emolumentum.

Ratio-